

EU:n tietosuoja-asetuksen vaikutukset pankin luottopäätöksiin

Profilointi ja automaattinen päätöksenteko GDPR:n
näkökulmasta

Miia Helin

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2019

Liiketalouden koulutus
Oikeudellinen asiantuntijuus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutus
Oikeudellinen asiantuntijuus

HELIN, MIIA

EU:n tietosuoja-asetuksen vaikutukset pankin luottopäätöksiin - Profilointi ja automaattinen päätöksenteko GDPR:n näkökulmasta

Opinnäytetyö 49 sivua, joista liitteitä 2 sivua
Marraskuu 2019

Nykyinen digitaalinen ja globaali maailma on mahdollistanut sen, että henkilötietojamme on laajalti kaikkialla, myös Suomen rajojen ulkopuolella. Henkilötietojamme kerätään hyvin monilta eri tahoilta. Yritykset, joiden palveluita käytämme, työnantajat ja jopa älypuhelinsovellukset poimivat henkilötietojamme kaiken aikaa. Koska henkilötietojen keräämisestä on tullut niin arkipäiväistä ja niin globaalia, on niiden turvaaminen entistä tärkeämpää. Tätä varten Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat säätäneet uuden asetuksen, joka tuo mukanaan rekisterinpitäjille velvollisuuksia ja lisää rekisteröidyn oikeuksia. Eräs uusi oikeus on olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi ja mahdollisuus saada tietoa automaattisen päätöksenteon perusteista. Laki ei suoraan ota kantaa, mitä tietoja rekisteröidylle tulee näistä perusteista kertoa. Tulokannanvaraisuuden vuoksi tutkielmalle on tarvetta. Tutkielma on oikeusdogmaattinen.

Tutkimuksessa käyvät tutuksi pankin oikeudet ja velvollisuudet GDPR:n näkökulmasta ja niiden pohjalta tehtiin katsaus finanssialalla tapahtuvaan profilointiin ja automaattiseen päätöksentekoon. Euroopan yleinen tietosuoja-asetus (EU) 2016/679 eli GDPR on tullut voimaan 25.5.2016 ja se implementoitiin jokaiseen jäsenmaahan 25.5.2018 alkaen. Koska asetus on uusi, muodostui haasteeksi käytännön kokemus rekisteröidylle annettavista tiedoista. Rekisterinpitäjälle ei ollut tullut tarkastuspyyntöjä automaattisen päätöksenteon perusteista. Profiloinnistakin tarkastuspyyntöjä oli tehty vain pari. Johtopäätökset tein pitkän työuran antamaa ammattipätevyyttä hyödyntäen.

Tyhjentävää vastausta automaattisen päätöksenteon ja profiloinnin perusteista ei voida antaa, sillä tilanteet ovat usein hyvin tapauskohtaisia. Selvää kuitenkin on, että rikolliseen toimintaan tai sen epäilyyn liittyvää tietoa ei voida antaa. Tarkat algoritmitiedot katsotaan liiketoimintasalaisuudeksi. Kaikki sellainen tieto, minkä salassapidolle ei ole perusteita ja mikä ei vaaranna rekisterinpitäjän liiketoimintaa, tulisi toimittaa rekisteröidylle hänen pyytäessä.

Asiasanat: automaattinen päätöksenteko, GDPR, tietosuoja-asetus, finanssiala

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration
Legal Expertise

HELIN MIIA:

The impacts of EU's General Data Protection Regulation in Banks Application for Credit - Automated individual decision-making including profiling reviewed through GDPR

Bachelor's thesis 49 pages, appendices 2 pages
November 2019

The current digital and global world has allowed that our personal data is almost everywhere, even outside of Finland. Our personal data has been collected by many different operators. Companies, whose services we use, employers and even our smartphones are collecting our personal data all the time. Protecting our personal data is now even more important, because collecting personal data has become so routine and so global. That's why EU's parliament and European council have set a new regulation which involves more duties to data controller and which provides more rights to the data subject. One of the new rights is that the data subject shall have the right not to be subject to a decision based solely on automated processing. There are no facts about what should be given for the data subject concerning automated processing. There was great need for this kind of thesis because the regulations are so ambiguous. This thesis is based on law.

The bank rights and responsibilities from the perspective of GDPR are coming familiar in this thesis. On the basis of this regulation a review on automated individual decision-making was made, including profiling. EU's General Data Protection (EU) 2016/679 i.e. GDPR came into effect on 25.5.2016 and it's been implemented in every EU member country since 25.5.2018. Because the regulation is new, there were difficulties to find practical experience, especially related to information that data subjects have right to know. The conclusion was made on the basis of writer's long working career and professional competence.

Exhausting answers do not exist, because every case is different and will be considered case by case. Crystal clear is that any information cannot be given to the data subject if the data subject is involved in criminal action. Very specific algorithm details are business secrets. All kind of information, that has no barriers to be confidential and which doesn't harm business activity, should be given for data subject if asked.

Key words: automated individual decision-making, GDPR, the general data protection regulation, finance

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
1.1	Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus	6
1.2	Lainsäädännön taustaa ja tarkoitus.....	7
2	EU:N YLEINEN TIETOSUOJA-ASETUS	10
2.1	Tavoite	10
2.2	Rekisteröidyn oikeudet lyhyesti	11
2.2.1	Profilointi.....	13
2.2.2	Automaattinen päätöksenteko	15
2.3	EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 71 kappale	16
3	HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ FINANSSIALALLA	18
3.1	Finanssialan lainsäädäntöä.....	18
3.1.1	Henkilörekisterit ja käytännesääntöjen soveltaminen	20
3.1.2	Luottopäätökset	21
3.1.3	Pankin oikeudet ja velvollisuudet.....	22
4	TOIMINTATAVAT FINANSSIYRITYKSESSÄ.....	27
4.1	Profilointi ja automaattinen päätöksenteko.....	27
4.1.1	Mihin profilointia ja automaattisia päätöksiä käytetään?.....	32
4.1.2	Miten rekisteröityjä informoidaan automaattisesta päätöksenteosta?.....	34
4.2	Sensitiivisten tietojen käsittely.....	36
4.3	HE 52/2018 vp, täsmennys automatisoituihin yksittäispäätöksiin	37
5	POHDINTA	41
	LÄHTEET	44
	LIITTEET 1 (2)	48
	Liite 1. OP Muutoksenhakuohje	48

LYHENTEET

DPIA	Data Protector Impact Assessments eli vaikutustenarviointi, jonka avulla tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä
GDPR	General Data Protection Regulation eli EU:n yleinen tietosuoja-asetus (EU) 2016/679
EU	Euroopan Unioni
Implementointi	Täytäntöönpano
Rekisteröity	Luonnollinen henkilö, josta rekisterinpitäjällä on tietoja
Rekisterinpitäjä	Ihminen tai organisaatio, joka määrittelee mihin tarkoitukseen henkilötietoja kerätään
Henkilötietojen käsittelijä	Ihminen tai organisaatio, joka käsittelee rekisterinpitäjän puolesta henkilötietoja
Henkilötieto	Kaikenlaisia luonnollista henkilöä taikka hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavia merkintöjä, jotka voidaan tunnistaa häntä tai hänen perhettään tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa eläviä koskeviksi
VAHTI	Valtionhallinnon tietoturvallisuuden johtoryhmä

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus

Nykyisessä globaalissa ja digitalisoituneessa maailmassa on äärimmäisen tärkeää, että voimme luottaa siihen, että henkilökohtaisia tietojamme käsitellään samanlaisella suojalla ja turvallisuudella myös Suomen rajojen ulkopuolella. Henkilötietojen suojaamista varten Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 27.4.2016 asetuksen (EU) 2016/679, jota aletaan soveltamaan kaikissa EU:n jäsenmaissa siirtymäajan jälkeen 25.5.2018 alkaen. Asetuksen tarkoitus yhtenäistää hajanaiset tietosuojakäytännöt eri EU-jäsenmaissa.¹

Tietosuoja-asetus koskee kaikkia yrityksiä, yhdistyksiä ja julkisen puolen sektoreita, kuten kaupunkeja.² Tietosuoja-asetuksen soveltaminen yrityksissä on siis uusi asia. Yritykset ovat valmistautuneet EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen voimaantulumiseen, mutta käytännön kokemusta ei juuri ole kertynyt. Opinnäytetyöni tilaajana on OP. Työssä selvitetään, miten pankki tekee luottopäätökset automaattisen profiloinnin ja päätöksenteon avulla. Tutkin lisäksi mitä tietoja pankki on velvollinen asiakkaalle antamaan automaattisen päätöksenteon ja profiloinnin perusteista.

Laki ei suoraan ota kantaa siihen, mitä tietoja rekisteröidylle voidaan antaa automaattisen päätöksenteon perusteista tai ainakin tietosuoja-asetuksen sisältö on näiltä osin jokseenkin epämääräinen. Tavoitteeni on tulkita asetusta, oikeuskirjallisuutta, ennakkopäätöksiä ja hallituksen esityksiä, sekä tutkia asiaa pankin tietosuoja-asetuksista vastaavien asiantuntijoiden avustuksella. Tuon tutkielmassa ilmi omia havainnoita ja esitän pohdintoja oman kokemukseni kautta. Tämä tutkielma tulee siten olemaan lainopillinen eli oikeusdogmaattinen, mutta pyrin opinnäytetyössäni ymmärtämään tutkimuksen kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkitystä kokonaisvaltaisesti.

---

¹ Tietosuojamalli 2017.

² Netox 2018.

1.2 Lainsäädännön taustaa ja tarkoitus

Henkilötietojamme on jo pitkään suojattu erilaisilla laeilla ja direktiiveillä. Henkilötietolaki 22.4.1999/523 kumottiin ja tilalle astui 1.1.2019 alkaen Tietosuojalaki 5.12.2018/1050. Tietosuojalaista löytyy EU:n yleistä tietosuojasetusta tarkentava lainsäädäntö³, mutta HE 9/2018:ssä tietosuojalakia luonnehditaan henkilötietojen käsittelyyn sovellettavaksi yleislaiksi. Tietosuojalaki kumosi samalla myös lain tietosuojalautakunnasta sekä tietosuojavaltuutetusta.⁴

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 27.4.2016 asetuksen (EU) 2016/679 (GDPR), jossa säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta. Uudella asetuksella myös kumotaan samasta asiasta aiemmin annettu direktiivi 95/46/EY.⁵ Tämä direktiivi oli Suomessa implementoitu aiemmin mainittuun henkilötietolakiin.

Lainsäädännön kokonaisuus

Yleinen tietosuojasetus 2016/679	<ul style="list-style-type: none"> Henkilötietojen suojaa koskeva keskeisin yleissäädös Noudatettava 25.5.2018 lähtien.
Kansallinen tietosuojalaki (1050/2018)	<ul style="list-style-type: none"> Yleistä tietosuojasetusta täydentävä ja täsmentävä kansallinen yleislaki, noudatettava yleisen tietosuojasetuksen lisäksi Tullut voimaan 1.1.2019
Kansallinen erityislainsäädäntö (uudistustyö kesken)	<ul style="list-style-type: none"> Kansallinen erityislainsäädäntö henkilötietojen suojasta arvioitava tietosuojasetuksen valossa ja tarvittaessa uudistettava Laki yksityisyyden suojasta työelämässä saanee vain tekniset muutokset, toistaiseksi ei laajempaa uudistusta.

KUVIO 1. Henkilötietosuojan lainsäädännön kokonaisuus⁶

³ Finanssiala 2017, 5. Henkilötietojen käsittelyä finanssialalla koskevat käytännönsäädökset.

⁴ HE 9/2018.

⁵ EUR-Lex (EU) 2016/679.

⁶ Elinkeinoelämän keskusliitto n.d.

Euroopan yleistä tietosuoja-asetusta sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn silloin, kun se on kokonaan tai osittain automaattista tai aina silloin, kun se muodostaa, tai sen on tarkoitus muodostaa rekisterin osan.⁷ Asetusta sovelletaan kaikissa Euroopan unioni alueella sijaitsevilla henkilötietojen käsittelijän tai rekisterinpitäjän toimipaikoissa, vaikka itse rekisterinpitäjä ei EU:n alueella sijaitsisikaan.⁸ Lisäksi asetusta sovelletaan niissäkin tapauksissa, kun EU:n alueella olevalle rekisteröidylle tarjotaan palveluita tai tavaroita tai kyse on näiden rekisteröityjen käyttäytymisen seurannasta, vaikka henkilötietojen käsittelijä tai rekisterinpitäjän toimipaikka olisi muualla, kuin EU:n alueella.⁹

Henkilötietoa on kaikenlainen tieto, josta rekisteröity voidaan tunnistaa joko suoraan tai tietoja yhdistelemällä.¹⁰ Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan kaikkea henkilötietojen keräämiseen, tallettamiseen, järjestämiseen, muuttamiseen, käsittelyyn, säilyttämiseen, siirtämiseen ja luovuttamiseen sekä poistamiseen tai tuhoamiseen liittyen. Kuten tähänkin asti, rekisteröidyllä henkilöllä on jatkossakin oikeus tarkastaa itseään koskevat tiedot, pyytää oikaisemaan virheelliset tiedot sekä pyytää poistamaan tietonsa pysyvästi. Perusperiaatteet henkilötietojen käsittelyssä ja rekisteröidyn henkilön oikeudet säilyvät siis suurelta osin ennallaan, mutta uusi asetusta tuo rekisteröidylle mukanaan uusia oikeuksia ja rekisterinpitäjälle enemmän velvollisuuksia. Jatkossa rekisteröidylle tulee informoida, mikäli hänen tietojensa on joutunut ulkopuolisen käsiin. Lisäksi henkilötiedot voidaan rekisteröidyn pyytäessä siirtää järjestelmästä toiseen.¹¹

Tietosuojavastaavan käsikirjassa (Andreasson ym, 2013, 14) sanotaan, että tietosuoja on perustuslaillinen oikeus, joka takaa ihmisen oikeuden elää elämässä niin kuin tahtoo ilman kenenkään perusteetonta puuttumista siihen. Henkilötietolainsäädännöllä on osoitettu ne rajat, joissa henkilötietoja on oikeus käsitellä. Tietosuojasta puhuttaessa ei kuitenkaan voida välttyä puhumasta myös

---

⁷ Hanninen, Laine, Rantala, Rusi & Varhela 2017, 2.2.

⁸ ibid

⁹ ibid

¹⁰ GDPR 4.1 artikla.

¹¹ Oikeusministeriö 2018.

tietoturvasta, joka on osana tietosuojaa. Tietoturvalla tarkoitetaan käytännön toimenpiteitä rekisteröidyn yksityisyyden, etujen ja oikeuksien turvaamiseksi. Näiden, tietosuojan ja tietoturvan, päämääränä on turvata tietojen ja järjestelmien valtuudeton käyttö, tietojen tahaton tai tahallinen vääristyminen tai tuhoutuminen sekä minimoida vahingot.¹²

Vahvemmat oikeudet yksilöille	Harmonisoitu EU:n alueella	Laajempi soveltamisala	Laajemmat velvoitteet	Merkittävämmät seuraamukset
<ul style="list-style-type: none"> • Oikeus tietää mitä, miten ja miksi henkilötietoja käsitellään • Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen • Oikeus tietojen poistamiseen / "Oikeus tulla unohdetuksi" • Oikeus vastustaa automaattista profilointia • Oikeus saada tieto jos tietoihin on murtauduttu 	<ul style="list-style-type: none"> • Yksi maanosa, yksi lainsäädäntö • Yhden luukun järjestelmä • Eurooppalaiset säännöt Euroopassa 	<ul style="list-style-type: none"> • Laajempi määrittely henkilötiedoille ja arkaluonteisille tiedoille • Merkittävästi laajemmat velvollisuudet sekä rekisterinpitäjille että käsittelijöille • Koskee myös EU:n ulkopuolisia toimijoita tietyin rajoituksin 	<ul style="list-style-type: none"> • Käsittelyä koskevat periaatteet • Vaikutusten arvioinnit (PIA) • Oletusarvoinen ja sisäänrakennettu tietosuoja • Ilmoitusvelvollisuus tietomurroista/-vuodoista • Tietosuoja-vastaavat • ... • Riskipohjainen lähestymistapa 	<ul style="list-style-type: none"> • Sakot jopa 20 M€ tai 4% vuotuisesta maailmanlaajuista liikevaihdosta; kumpi tahansa on suurempi (ark.79) • Yksilöillä on oikeus korvaukseen rekisterinpitäjältä tai tietojenkäsittelijältä

KUVIO 2. Mikä on EU:n yleinen tietosuoja-asetus?¹³

¹² Andreasson, Koivisto, Ylipartanen 2013, 14.

¹³ Secrays 2016. Tietosuojapalvelut.

2 EU:N YLEINEN TIETOSUOJA-ASETUS

2.1 Tavoite

Henkilötietoa on kaikki tieto, jotka liittyvät tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön. Myös Euroopan parlamentti on yhdessä Euroopan unionin neuvoston kanssa katsonut, että luonnollisten henkilöiden henkilötietojen suojelussa on kysymys perusoikeudesta. Euroopan unionin perusoikeuskirjan 8 artiklan 1 kohdan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 16 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.¹⁴ GDPR:n tehtävänä on antaa parempi suoja rekisteröidyn henkilötiedoille sekä antaa enemmän keinoja myös käsitellä niitä. Uuden lainsäädännön tehtäviä ovat:

1. Parantaa henkilötietojen tietosuojaa ja -oikeuksia.¹⁵ Tällä varmistetaan samalla sekä kuluttajien luottamus, että annetaan heille parempia oikeuksia hallita henkilötietojaan.¹⁶
2. Vastata digitalisaatioon ja globalisaatioon liittyviin kysymyksiin. GDPR on teknologianeutraali ja se on myös tekniikkariippumaton.¹⁷
3. Yhtenäistää tietosuojan käsittelyä kaikissa Euroopan Unionin jäsenmaissa.
4. Edistää digitaalisten jäsenmarkkinoiden kehittymistä.¹⁸

---

¹⁴ EUR-Lex (EU 2016/679).

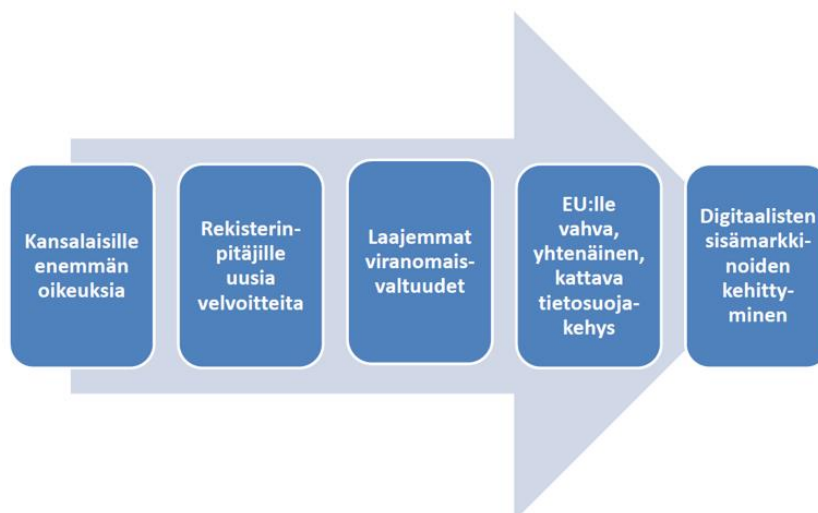
¹⁵ Tietosuojavaltuutetun toimisto n.d. Usein kysyttyä.

¹⁶ Secrays 2016. Tietosuojapalvelut.

¹⁷ Secrays 2016. Tietosuojapalvelut.

¹⁸ Tietosuojavaltuutetun toimisto n.d. Usein kysyttyä.

Asetuksen sisältö ja tavoite

KUVA 1. Eu:n tietosuojasetuksen sisältö ja tavoite¹⁹

2.2 Rekisteröidyn oikeudet lyhyesti

Samaan aikaan, kun rekisterinpitäjän on pidettävä huolta rekisteröidyn henkilötietosuojasta, on hänen varmistettava myös rekisteröidyn oikeuksien täyttämisestä. EU:n yleinen tietosuojasetus ottaa hyvin laajasti huomioon nämä rekisteröidyn oikeudet ja tuo rekisteröidylle mukanaan uusia oikeuksia, joihin paneudutaan seuraavaksi.

Rekisteröidyllä on oikeus tietää, mitä tietoja rekisterinpitäjällä hänestä on²⁰. Tämä tarkoittaa oikeutta saada tietoa hänen henkilötietojensa käsittelystä ja keräämisestä samalla varmistaen henkilötietojen käsittelyn läpinäkyvyys. Rekisteröidylle on siten informoitava tarkoituksista, mihin hänen henkilötietojansa käytetään, tietojen käsittelyajoista, luovutuksesta sekä rekisteröidyn oikeuksista. Jotta henkilötietojen käsittelyssä saavutetaan tavoiteltu läpinäkyvyys, on tiedot annettava kirjallisesti ja ymmärrettävästi.

¹⁹ Opi tietosuojaa 2019. EUn yleinen tietosuojasetus.

²⁰ Tietosuojavaltuutetun toimisto n.d. Usein kysyttyä.

Rekisteröidyllä on oikeus saada pääsy tietoihin eli oikeus saada rekisterinpitäjältä vahvistus siitä, käsitteleeke tämä häntä koskevia henkilötietoja.²¹ Näin rekisteröity voi varmistua, että hänen tietojan käsitellään lainmukaisesti.

Oikeus tulla unohdetuksi, koskee rekisteröidyn oikeutta saada tietonsa poistettua rekisterinpitäjän järjestelmistä. Rekisteröity voi esimerkiksi poistaa vanhentuneet tietonsa sekä peruuttaa suostumuksen, johon käsittely on perustunut.²²

Rekisteröidyllä on oikeus rajoittaa häntä koskevien henkilötietojensa käsittelyä. Tällöin henkilötietoja saa säilyttämisen lisäksi käsitellä vain rekisteröidyn suostumuksella, oikeudellisen vaateen vuoksi, toisen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön oikeuksien suojaamiseksi tai tärkeänä pidettävää unioni tai jäsenvaltion yleistä etua koskevista syistä.²³

Rekisteröidyllä on oikeus vastustaa henkilötietojensa käsittelyä, jolloin vastustamisen piirissä olevia tietoja ei käsiteltäisi ollenkaan. Henkilötietojen käsittelyn vastustaminen on mahdollista vain rekisteröidyn henkilökohtaisissa erityistilanteissa.²⁴

Oikeus saada ilmoitus henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta koskee tilanteita, joissa henkilötietojen luottamuksellisuus on vaarantunut. Rekisteröidyllä on oikeus saada tietää, mikäli hänen tietojan on vuotanut ulkopuolisille luvattomasti.²⁵ Kyseessä on asetuksen mukaan tuoma uusi oikeus ja rekisterinpitäjän näkökulmasta voidaan puhua ilmoitusvelvollisuudesta.

Uusi oikeus rekisteröidylle on myös oikeus saada siirrettyä tiedot järjestelmästä toiseen. Siirto-oikeuteen kuuluu mahdollisuus saada siirrettyä tiedot suoraan rekisterinpitäjältä toiselle, mikäli se on mahdollista tai rekisteröidyn oikeus saada henkilötietonsa itselleen rekisterinpitäjältä siirtomuodossa.²⁶

---

²¹ Tietosuojavaltuutetun toimisto n.d. Oikeus saada pääsy tietoihin.

²² VAHTI-raportti 1/2016, 4.4.

²³ Tietosuojavaltuutetun toimisto n.d. Oikeus rajoittaa tietojen käsittelyä.

²⁴ Tietosuojavaltuutetun toimisto n.d. Oikeus vastustaa tietojen käsittelyä.

²⁵ VAHTI-raportti 1/2016, 4.7.

²⁶ VAHTI-raportti 1/2016, 4.5.

Rekisteröidyllä on oikeus olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi. Tästä oikeudesta tarkemmin jäljempänä.

Pääsääntöisesti rekisteröidyn oikeuksien toteutumisen on tapahduttava ilman aiheetonta viivästystä, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa. Pyyntöä kieltäytyminen on oltava perusteltua ja se tulee perustella myös rekisteröidylle. Tapauskohtaisia eroja ja joustoja voi tosin olla eri oikeuksien välillä. Oikeuksien käyttäminen on rekisteröidylle monissa tapauksissa lähtökohtaisesti maksutonta.

2.2.1 Profilointi

Profiloinnilla tarkoitetaan mitä tahansa henkilötietojen automaattista käsittelyä. Profiloinnilla arvioidaan ihmisen henkilökohtaisia ominaisuuksia henkilötietoja hyödyntäen tai analysoidaan ja ennakoitaan henkilön piirteitä, jotka liittyvät luonnollisen henkilön työsuoritukseen, terveyteen, henkilökohtaisiin mieltymyksiin, käyttäytymiseen, kiinnostuksen kohteisiin, taloudelliseen tilanteeseen, luotettavuuteen, liikkeisiin tai sijaintiin.²⁷

Profilointia voi tapahtua joko henkilön itsensä suostumuksella (mm. suoramarkkinointi) tai se voi pohjautua henkilön itsensä käyttäytymiseen kerättävään tietoon, jolloin siihen ei tarvita erillistä suostumusta. Esimerkiksi asiakkuudesta kerääntynyttä tietoa voidaan hyödyntää profiloinnin pohjana.²⁸

Profiloinnilla pyritään ennakoimaan tietyn henkilön käyttäytymistä. Se on syy-seuraus-suhteiden avulla tapahtuvaa ”arvailua”, joka aiempien havaintojen perusteella voidaan olettaa koskemaan muitakin samankaltaisia tapauksia. Näin voidaan ennakoita tulevaa käyttäytymistä ja tehdä tarvittavia toimenpiteitä.²⁹

---

²⁷ Kuusimaa, Kaija (Kesko Oyj:n juristi ja Privacy Officer). IABlogi 3/2017.

²⁸ Ibid.

²⁹ Ibid.

Jotta henkilön arvioinnissa olisi kyse profiloinnista, on sen tapahduttava automaattisesti tietojen käsittelyn ja järjestelmien avulla.³⁰ Kuusimaa ottaa esille hyvän ja havainnollistavan esimerkin IABlogissaan (3/2017); ”Jos pankinjohtaja arvioi yleisen elämäkokemuksensa avulla, että samankaltaiset lainanhakijat ovat aikaisemmin hoitaneet velvoitteensa ja päättää nytkin antaa luottoa, ei kyse ole profiloinnista. Mutta jos pankinjohtaja käyttää apunaan tietokonetta ja algoritmia, muuttuu tilanne, silloin on kyse profiloinnista”.³¹

Eräs keskeisempiä julkisuudessa esiintyneitä henkilöitä profiloinnin ja automaattisen päätöksenteon ongelmien ratkojana on lainopillinen asiamies, VT, Mikko Nyyssölä. Häntä luonnehditaan työläinsäädännön vahvaksi vaikuttajaksi, oppikirjailijaksi ja mainittakoon hänen olevan myös sivutoiminen tuomari. Nyyssölä avaa blogissaan näitä tietosuoja-asetuksen kummajaisia, eli profilointia ja automaattista päätöksentekoa. Hän käyttää hienosti havainnollistavaa termiä digitaalisesta jalanjäljestämme, jonka avulla profilointia tapahtuu.³²

Profiloinnin historian vanhimpia muotoja lienee rikostutkinnassa käytettävä rikoksen tekijän profilointi. Vaikka profiloinnilla osana psykologiatieteitä pyritään käsittämään tietyn tyyppisten yksilöiden käyttäytymismalleja, ei sen avulla luodut tilastot ole aivan aukottomia.³³ Saara Huhtasaari, kirjailija ja kriminologian ja kriminaalipsykologian opiskelija ja kasvatustieteen maisteri on tutkinut blogissaan (2014, Kriminologiaa ja kriminaalipsykologiaa) rikoksen tekijöiden osalta tapahtuvaa profilointia. Hän viittaa, että ”Godwin (1978) on tullut johtopäätökseen, että: ”Yhdeksän kymmenestä profiilista on mitäänsanomattomia””.³⁴ Tämän perusteella voidaan olettaa, että profiloinnissa on vielä paljon kehitysalueita, mikäli sen yhdessä vanhimmista muodoistakaan ei voida luottaa kuin vain noin 10%:iin profiloinnin kohteena olleista henkilöistä.

GDPR:n johdanto-osan 70:s kappale määrittelee profiloinnin vastustamisen suoramarkkinointia varten. Rekisteröidyllä on oltava oikeus milloin tahansa

---

³⁰ Kuusimaa (Kesko Oyj:n juristi ja Privacy Officer). IABlogi 3/2017.

³¹ Ibid

³² Nyyssölä 2018. Nyyssölä bloggaa: Profilointi ja automaattinen päätöksenteko – Tietosuoja-asetuksen kummajaiset. Nyyssölä on EK:n lainopillinen asiamies.

³³ Huhtasaari 2014. Kriminologiaa ja kriminaalipsykologiaa.

³⁴ Ibid

vastustaa maksutta suoramarkkinointiin liittyvää profilointia, oli kyse alkuperäisestä tai myöhemmästä tietojenkäsittelystä. Rekisterinpitäjän on tämä oikeus rekisteröidylle esitettävä selkeästi ja muusta tiedotuksesta erillään.³⁵

Johdanto-osan 71:n kappaleen mukaan profilointiin sovelletaan sellaisenaan tämä henkilötietojen käsittelyä sääntelevän asetuksen sääntöjä, kuten käsittelyn oikeudellisia perusteita tai tietosuojaperiaatteita. Euroopan tietosuojaneuvosto, joka on perustettu asetuksen perusteella, olisi oltava mahdollisuus antaa ohjausta tässä yhteydessä.³⁶

Profilointia voi tapahtua silloinkin, kun henkilökohtaisia ominaisuuksia arvioidaan esimerkiksi käyttäytymisen ennakoimiseksi, vaikka mitään päätöstä ei tehtäisikään. Tällä tarkoitetaan vaikkapa luokittelua tiettyyn kategoriaan iän, sukupuolen, tai muiden ominaisuuksien avulla.³⁷

2.2.2 Automaattinen päätöksenteko

Automaattisella päätöksenteolla tarkoitetaan kaikkia niitä päätöksiä, jotka tehdään yksinomaan koneen avulla, ilman ihmisen puuttumista päätöksentekoon millään tavalla. Mikäli päätöksenteko puuttuu, on kyse vain profiloinnista. Automaattinen päätöksenteko käsittää sellaiset päätökset, joilla on oikeusvaikutuksia, tai se vaikuttaa muuten vastaavasti merkittävällä tavalla rekisteröityyn³⁸. Automaattisesta päätöksenteosta tulee informoida rekisteröityä ennen kuin päätöstä on ehditty tekemään.

---

³⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojia-asetus) johdanto-osan kappale 70.

³⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojia-asetus) johdanto-osan kappale 71.

³⁷ Euroopan unionin virallinen verkkosivusto n.d. Voinko joutua automaattisen päätöksenteon, kuten profiloinnin, kohteeksi?

³⁸ Tietosuojavaltuutetun toimisto n.d. Automaattinen päätöksenteko ja profilointi.

2.3 EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 71 kappale

GDPR:n johdanto-osan 71 kappale määrittelee tarkasti rekisteröidyn oikeudet automaattisessa päätöksenteossa ja profiloinnissa. Kappaleessa on samalla käsitelty rekisteröidyn oikeus vaatia henkilön osallistamista.

Johdanto-osan kappaleen 71 mukaan rekisteröidyllä on oikeus olla joutumatta hänen henkilökohtaisia ominaisuuksiaan arvioivan, mahdollisesti toimenpiteen sisältävän päätöksen kohteeksi, joka on tehty yksinomaan automaattisen tietojen käsittelyn perusteella, josta hänelle aiheutuu oikeudellisia vaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla merkittävällä tavalla, kuten online-luottihakemuksen automaattinen epääminen tai sähköisen rekrytoinnin käytännöt ilman ihmisen osallistumista. Tämä tietojenkäsittely sisältää myös profiloinnin, jolla tarkoitetaan mitä tahansa tietojen käsittelyä henkilön henkilökohtaisten ominaisuuksien arvoiseksi, kuten esimerkiksi taloudellisen tilanteen, terveyden, mieltymysten, luotettavuuden ja käyttäytymisen analysoimiseksi tai ennakoimiseksi niiltä osin, kuin sillä on rekisteröityyn kohdistuvia oikeudellisia vaikutuksia tai se vaikuttaa häneen vastaavasti merkittävällä tavalla. Kuitenkin automaattiseen päätöksentekoon ja profilointiin perustuva päätöksenteko olisi sallittava, mikäli siihen annetaan nimenomainen lupa rekisterinpitäjään sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, mukaan lukien lainsäädäntö, joka on annettu petosten ja verovilpin valvomiseksi ja torjumiseksi unionin toimielinten ja kansallisten valvontaelinten antamien asetusten, standardien ja suositusten mukaisesti, sekä rekisterinpitäjän tarjoaman palvelun turvallisuuden ja luotettavuuden varmistamiseksi, tai jos se on tarpeen rekisteröidyn ja rekisterinpitäjän välisen sopimuksen tekemistä tai täytäntöönpanoa varten tai jos rekisteröity on antanut siihen nimenomaisen suostumuksensa. Tällaiseen käsittelyyn olisi aina sovellettava asianmukaisia suojatoimia, joihin olisi kuuluttava käsittelystä ilmoittaminen rekisteröidylle ja oikeus vaatia ihmisen osallistumista tietojen käsittelemiseen. Rekisteröidyllä tulisi olla oikeus esittää kantansa ja saada selvitys kyseisen arvioinnin jälkeen tehdystä päätöksestä sekä riitauttaa päätös. Näitä toimenpiteitä ei saisi kohdistaa lapseen.

Rekisteröityyn kohdistuvan asianmukaisen ja läpinäkyvän käsittelyn varmistamiseksi, ottaen kuitenkin huomioon tietojen käsittelyn erityiset olosuhteet ja asiayhteyden, rekisterinpitäjän olisi käytettävä profiloinnissa asianmukaisia matemaattisia tai tilastollisia menetelmiä, toteutettava teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä, jotka soveltuvat erityisesti sen varmistamiseen, että rekisteröidyn etuihin ja oikeuksiin kohdistuvat mahdolliset riskit otetaan huomioon tai vakaumuksen, ammattiliittoon kuulumisen, geneettisen tilan, terveydentilan tai seksuaalisen suuntautumisen perusteella taikka vaikutukset, joiden johdosta toteutetaan toimenpiteitä, joilla on tällaisia seurauksia. Henkilötietojen erityisluokitteluun perustuva automaattinen päätöksenteko ja profilointi olisi kuitenkin sallittava vain erityistilanteissa.³⁹

---

³⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojia-asetus) johdanto-osan kappale 71.

3 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ FINANSSIALALLA

3.1 Finanssialan lainsäädäntöä

”Finanssiryitysten on henkilötietoja käsitellessään noudatettava lakia, huolellisuutta, hyvää tietojenkäsittelytapaa ja toimittava muutoinkin niin, ettei pankki- tai vakuutussalaisuutta, asiakkaiden yksityiselämän suojaa ja muita perusoikeuksia loukata.”⁴⁰

Finanssialalla on lakisääteisiin tarkoituksiin perustuva velvollisuus tuntea asiakkaansa. Tunnistamista varten on finanssialalle annettu Finanssivalvonnan ohjeistuksia, joiden noudattamatta jättämisestä voi seurata tuntuvia sanktioita. Ohjeistukset perustuvat pitkälti lakiin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (444/2017), jotka nojautuvat kansainvälisiin standardeihin. Sääntelyillä pyritään noudattamaan yhteisiä asiakkaan tuntemista koskevia menettelytapoja globaaleilla rahoitusmarkkinoilla⁴¹.

Finanssiryitykset käsittelevät jokapäiväisessä työssään asiakastietoja, joten GDPR koskee merkittävästi finanssialaa, joiden toiminnan edellytyksenä on henkilötietojen käsittely. Finanssialan keskusliiton lakimies Outo Aalto kertookin Finanssialan uutisessa siitä, että finanssialalla ollaan huolissaan erityisesti siitä, ettei hallinnollista taakkaa lisittäisi kohtuuttomasti GDPR:n myötä. Lisäksi hän ääntää, että ”toimien on oltava oikeassa suhteessa saavutettuun hyötyyn siten, että tiedot olisivat suojassa, mutta niitä pystyttäisiin kuitenkin käyttämään”⁴². Suomessa tietosuojaviranomaisena toimii tietosuojavaltuutettu, joka voi myös määrätä tuntuvia sanktioita sääntelyn vastaisesta menettelystä.⁴³ Tietosuojavaltuutettu on liki 20 vuoden ajan tarkistanut ja hyväksynyt Finanssialan Keskusliitossa ja sen edeltäjissä valmistetut käytännesäännöt, joita on toteutettu Suomen luottolaitoksissa luottolaitoslaissa ja vakuutustoiminnassa

---

⁴⁰ Finanssiala 2017, 8. Henkilötietojen käsittelyä finanssialalla koskevat käytännesäännöt.

⁴¹ Finanssivalvonta n.d. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ehkäiseminen.

⁴² Finanssiala n.d. Finanssialalla on oltava oikeus henkilörekistereihin.

⁴³ Finanssiala 2017, 5. Henkilötietojen käsittelyä finanssialalla koskevat käytännesäännöt.

vakuutusyhtiölaissa.⁴⁴ Tietosuoja-asetuksen edellyttämiä muutoksia ei kuitenkaan vielä oteta tarkemmin huomioon erityislainsäädännössä, jota mm. vakuutusyhtiöissä noudatetaan lakisääteisten vakuutusten, kuten liikennevakuutuksen osalta. Myös käytännesääntöjen osalta ei oteta yksityiskohtaisesti kantaa em. vakuutuslajien kohdalta.⁴⁵

Käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate finanssialalla edellyttää, että henkilötietoja saa kerätä vain tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Finanssiyritysten on siten punnittava asiayhteys, jota varten alkuperäiset henkilötiedot kerättiin ja tähän liittyen erityisesti myöhempään käsittelyyn liittyvät rekisteröidyn kohtuulliset odotukset, jotka perustuvat rekisteröityyn ja finanssiyrityksen välisiin suhteisiin.⁴⁶ Tulkinnasta vastuussa on itse finanssiyritys⁴⁷.

Oikeustoimella tarkoitetaan tahdonilmaisua, jolla oikeuksia ja velvollisuuksia syntyy, muutetaan tai kumotaan. Vaihto, kauppa ja lahja ovat tyypillisempiä oikeustoimia. Oikeustoimet voivat olla sekä yksi- että kaksipuolisia tai kolmannen osapuolen hyväksi tehtäviä oikeustoimia ja ne voivat olla määräaikaista (esim. määräaikaista vakuutus) tai toistaiseksi voimassaolevia (jatkuva vakuutus). Finanssialalla solmitaan monenlaisia sopimuksia ja tehdään monenlaisia oikeustoimia. Esimerkiksi vakuutuslakia säätelee vakuutuksiin liittyviä sopimuksia ja se on pakottavaa lainsäädäntöä, eli siitä poikkeava ehto on mitätön. Vakuutuslakia on kuitenkin yleislaki ja erityislainsäädäntö voi antaa tarkentavia määräyksiä sopimuksista. Tällaisia erityislakeja ovat mm. liikennevakuutuslaki (460/2016), potilasvahinkolaki (585/1986) ja ympäristövahinkovakuutuksesta (81/1998) annettu laki.⁴⁸

---

⁴⁴ Finanssiala 2017, 5. Henkilötietojen käsittelyä finanssialalla koskevat käytännesäännöt.

⁴⁵ Finanssiala 2017, 6. Henkilötietojen käsittelyä finanssialalla koskevat käytännesäännöt.

⁴⁶ Finanssiala 2017, 9. Henkilötietojen käsittelyä finanssialalla koskevat käytännesäännöt.

⁴⁷ Ibid

⁴⁸ Laki24 n.d. Ovatko vakuutuslakien sinulle tuttuja?

3.1.1 Henkilörekisterit ja käytäntöjen soveltaminen

Finanssialalla voidaan perustaa monenlaisia henkilötietorekistereitä käyttötarkoituksen mukaisesti, kuten asiakas- ja vakuutusrekisteri, markkinointirekisteri, korvausrekisteri, henkilöstörekisteri ja sisäpiirirekisteri. Näissä rekistereissä käyttökohteena voivat olla asiakkaiden, toimihenkilöiden tai hallintohenkilöiden tiedot.⁴⁹ Tapahtuipa henkilötietojen käsittely automaattisesti tai manuaalisesti, siihen sovelletaan aina tietosuoja-asetusta ja finanssialan käytäntöjä. Asetuksen ja käytäntöjen tarkoituksena on suojella luonnollisen henkilön yksityisyyttä ja yksityiselämää. Yritysasiakkaiden osalta yksityisyyden suojan piiriin kuuluvat vain ne tiedot, jotka koskevat kyseistä henkilöä, mutta muutoin yritystä koskevat tiedot eivät nauti yksityisyydensuojan tai käytäntöjen soveltamisalaa.⁵⁰

Käytännösäännöillä⁵¹ tuetaan tietosuoja-asetusta ja annetaan alakohtaisia selventäviä ja yksityiskohtaisia ohjeistuksia siitä, miten henkilötietoja käsitellään. Käytännösäännöissä käydään kansantajuisesti läpi mm. se, mikä on henkilötietoa, mitä tietoja saa ja ei saa kerätä, mitä huolellisuudella tarkoitetaan ja milloin tietoja voidaan luovuttaa tai julkaista. Tarvittaessa käytännösäännöt voi tarkistaa tietosuojavaltuutettu. Näitä sääntöjä tarvitaan esimerkiksi epäselvien tilanteiden tulkintaan, joissa laki on liian ylimalkainen. Käytännösäännöt noudattavat rekisterinpitäjän huolellisuusvelvoitetta ja hyvää tietojenkäsittelytapaa. Ne eivät kuitenkaan velvoita rekisterinpitäjää, eikä niiden tulkinnasta poikkeaminen ole rangaistavaa.⁵²

---

⁴⁹ Finanssiala 2017, 6. Henkilötietojen käsittelyä finanssialalla koskevat käytännösäännöt.

⁵⁰ Ibid

⁵¹ Finanssialan käytännösäännöt kokonaisuudessaan http://www.hypo.fi/wp-content/uploads/2018/05/Finanssiala_Henkil%C3%B6tietojen-k%C3%A4sittely%C3%A4-finanssialalla-koskevat-k%C3%A4yt%C3%A4nn%C3%A4nn%C3%B6t_01122017.pdf

⁵² Minilex n.d. Käytännösäännöillä edistetään hyvää tietojenkäsittelytapaa.

3.1.2 Luottopäätökset

Yleisesti finanssialalla tehdyksi luottopäätökseksi mielletään lainahakemus tai luottokortin hakeminen, mutta myös vakuutukset myönnetään luottosuhteeseen perustuen. ”Luottolaitoksen asiakkaita ovat esim. tilinomistajat ja -käyttäjät, kortinhaltijat, luotonhakijat ja velalliset, takaajat ja pantinantajat, tallelokeron vuokraajat ja käyttäjät sekä arvopaperiasiakkaat, edunvalvojat ym. asiakkaita edustavat henkilöt.”⁵³ Yksittäinen maksutoimeksianto oikeuttaa henkilötietojen käsittelyyn, vaikka siitä ei asiakassuhdetta syntyisikään.⁵⁴

Vakuutusyhtiön näkökulmasta asiakkuussuhde muodostuu vakuutuksenottajiin, vakuutettuihin, vakuutus sopimuksen maksajiin, edunsaajiin ja korvauksenhakijoihin. Rekisteröity ei välttämättä itse tiedä olevansa asiakassuhteessa finanssiyritykseen, mikäli hän on esimerkiksi edunsaajana, mutta tällöinkin finanssiyrityksellä on oikeus henkilötietojen käsittelyyn. Sama koskee myös vahinkoon osallisia, jotka eivät ole kyseisen vakuutusyhtiön asiakkaita muutoin, kuin korvausoikeutensa vuoksi.⁵⁵

Nykyään monissa finanssialan yrityksissä on sekä pankki-, että vakuutustoimintaa. Vaikka palvelut löytyvätkin kätevästi ”saman katon alta”, ei se poista salassapitovelvollisuutta, joka sitoo molempia tahoja. Tämän aiheuttaa asiakkaissa toisinaan hämmennystä, kun pankki- ja vakuutusasioita harvoissa tilanteissa saa täysin ”samalta tiskiltä”. Toisinaan asiakkaat olettavat vakuutusyhtiöllä olevan oikeuden ottaa rahat vakuutuslaskuun suoraan heidän tililtään. Väärinkäsityksiä voi syntyä silloinkin, kun vakuutusyhtiössä ei nähdä pankin tekemiä luottopäätöksiä tai pankin kautta myönnettäviä vakuutuksia tai kun henkilön terveystietoja ei voidakaan siirtää vakuutusyhtiön ja pankin välillä.

---

⁵³ Finanssiala 2017, 11. Henkilötietojen käsittelyä finanssialalla koskevat käytännönsäännöt.

⁵⁴ Ibid

⁵⁵ Ibid

3.1.3 Pankin oikeudet ja velvollisuudet

GDPR tuo rekisteröidylle enemmän oikeuksia ja lisää rekisterinpitäjän velvollisuuksia. Rekisterinpitäjällä on kuitenkin myös oikeuksia, kuten henkilötietojen käsittelyyn liittyvät oikeusperusteet. Tietosuoja-asetus määrittelee kuusi henkilötietojen oikeusperustetta:

1. Rekisteröidyn suostumus
2. Sopimus
3. Rekisterinpitäjän lakisääteinen velvoite
4. Elintärkeiden etujen suojaaminen
5. Yleistä etua koskeva tehtävä tai julkinen valta
6. Rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettu etu⁵⁶

Rekisteröity voi vastustaa henkilötietojensa käsittelyä, jolloin palvelun tuottaminen voi olla mahdotonta. Henkilötietojen käsittelyä voidaan kuitenkin vastustamisesta huolimatta jatkaa huomattavan tärkeällä ja perustellulla syyllä, joka syrjäyttää rekisteröidyn edun ja oikeuden tai mikäli käsittely on välttämätöntä oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi⁵⁷.

---

⁵⁶ Tietosuojavaltuutetun toimisto n.d. Milloin henkilötietoja saa käsitellä?

⁵⁷ Tietosuojavaltuutetun toimisto n.d. Oikeus vastustaa tietojen käsittelyä.

Oikeusperuste	Esimerkki
Sopimussuhde tai sopimuksen tekemistä edeltävät toimenpiteet	Sopimukseen liittyvät toimenpiteet
Suostumus	Mahdollinen suoramarkkinointilupa
Lakisääteinen velvoite	Rekisterissä käsitellään henkilötietoja lain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi sekä pakotelainsäädännön perusteella.
Rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutetut edut	<p>Suoramarkkinointi ja liiketoiminnan kehittäminen perustuvat usein rekisterinpitäjän oikeutettuun etuun. Rekisterinpitäjän suorittama kansainvälisten pakotteiden seuranta perustuu osin oikeutettuun etuun.</p> <p>Rekisterinpitäjä voi luovuttaa tietoja muihin OP Ryhmän yhteisöjen henkilörekistereihin oikeutetun edun perusteella.</p> <p>Useimmiten rekisterinpitäjän oikeutettu etu perustuu rekisterinpitäjän ja rekisteröidyn väliseen asiakas- tai vastaavaan suhteeseen. Rekisterinpitäjä huolehtii siitä, että tällä perusteella suoritettava käsittely on oikeasuhteista rekisteröidyn etuihin nähden ja vastaa hänen kohtuullisia odotuksiaan.</p>

KUVIO 3. OPn henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteet⁵⁸

Rekisterinpitäjällä voi olla myös henkilötietojen käsittelyyn liittyen oikeutettu etu. Rekisteröidyn oikeudet ovat lähtökohtaisesti suojatumpia, kuin rekisterinpitäjän. Tällaisessa oikeutetun edun tilanteessa huomioidaan rekisteröidyn oikeudet ja edut tarkasti ja rekisterinpitäjän intressit voivat syrjäyttää rekisteröidyn intressin vain niissä tilanteissa, kuin rekisteröidyn intressit ovat vähäpätöisempiä. Oikeutetun edun arviointiin rekisterinpitäjä voi tehdä tasapainotestin, joka selvittää rekisterinpitäjän intressit suhteessa rekisteröityyn. Oikeutettu etu tuo rekisterinpitäjälle mukanaan myös ilmoitusvelvollisuuden edellä jo mainitusta

⁵⁸ OP. Tietosuojaseloste.

rekisteröidyn vastustamisoikeudesta. Vastustamisoikeus on ilmoitettava henkilötietojen käsittelyn kohteena olevalle selkeästi ja muusta tiedotuksesta erillään.⁵⁹

Petosten, palvelujen väärinkäytön ja rahanpesun ehkäiseminen

Esimerkki 10: Asiakkaiden tietojen varmennus ennen pankkitilin avaamista

Rahoituslaitos noudattaa kohtuullisia ja oikeasuhteisia menettelyjä – toimivaltaisen rahoitusvalvontaviranomaisen ei-sitovien ohjeiden perusteella – varmentaa kaikkien tilin avaamista pyytävien henkilöiden henkilöllisyyden. Se pitää kirjaa henkilön henkilöllisyyden varmentamiseen käytetyistä tiedoista.

Rekisterinpitäjän intressi on oikeutettu ja käsittelyssä käytetään vain tarpeellisia tietoja, joiden määrä on rajallinen (alan vakiokäytäntö, jota rekisteröidyt voivat kohtuudella odottaa ja jota toimivaltaiset viranomaiset suosittelevat). Asianmukaiset takeet rekisteröityihin kohdistuvien

kohtuuttomien ja perusteettomien vaikutusten rajoittamiseksi ovat olemassa. Näin ollen rekisterinpitäjä voi käyttää perusteena 7 artiklan f alakohtaa. Vaihtoehtoisesti voitaisiin soveltaa 7 artiklan c alakohtaa, mikäli toteutettuja toimia vaaditaan nimenomaisesti sovellettavassa lainsäädännössä.

Esimerkki 11: Tietojenvaihto rahanpesun torjumiseksi

Rahoituslaitos ottaa toimivaltaiselta tietosuojaviranomaiselta saamiensa neuvojen perusteella käyttöön menettelyjä, jotka perustuvat erityisiin ja rajoitettuihin kriteereihin, vaihtaakseen tietoja rahanpesun torjuntaa koskevien sääntöjen epäilystä väärinkäytöstä muiden samaan konserniin kuuluvien yritysten kanssa. Tietojen saatavuuden rajoitukset ja tietoturva ovat tiukat, eikä tietojen käyttö edelleen muihin tarkoituksiin on kielletty.

Edellä esitetyn kaltaisista syistä ja tapaukseen liittyvien seikkojen mukaan tietojenkäsittelyn perusteena voitaisiin käyttää 7 artiklan f alakohtaa. Vaihtoehtoisesti voitaisiin soveltaa 7 artiklan c alakohtaa, mikäli toteutettuja toimia vaaditaan nimenomaisesti sovellettavassa lainsäädännössä.

KUVA 2. Esimerkkejä oikeutetun edun käytöstä rahoituslaitostoiminnassa⁶⁰

Rekisterinpitäjällä on vastuu henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta⁶¹. Eräs keskeisempiä rekisterinpitäjän velvollisuuksia on osoitusvelvollisuus ("documented compliance"), jonka mukaan rekisterinpitäjän on osoitettava teknisin, organisatorisin ja hallinnollisin⁶² noudattavansa tietosuojalainsäädäntöä. Osoitusvelvollisuudella rekisterinpitäjä kunnioittaa

⁵⁹ Tietosuojavaltuutetun toimisto n.d. Rekisterinpitäjän oikeutettu etu.

⁶⁰ Lausunto 6/2014 direktiivin 95/46/EY 7 artiklan mukaisesta rekisterinpitäjän oikeutetun intressin käsitteestä, s. 67-68.

⁶¹ Hanninen ym. 2017. Henkilötietojen käsittely - EU-tietosuojasetuksen vaatimukset.

⁶² VAHTI-raportti 1/2016, 5.

rekisteröityjen tietosuojaa. Laiminlyönnistä voi maineriskin lisäksi seurata hallinnollisia seuraamuksia. Osoitusvelvollisuuden osa-alueina on

- lainmukaisuus, kohtuullisuus ja läpinäkyvyys
- käyttötarkoitussidonnaisuus
- tietojen minimointi
- täsmällisyys
- säilytyksen rajoittaminen
- eheys ja luottamuksellisuus⁶³

Organisaatio on velvoitettu nimeämään tietosuojavastaavan, mikäli tietojenkäsittelyä toteuttaa viranomainen tai julkishallinnon elin, ydintehtävät muodostuvat sellaisista käsittelytoimista, jotka vaativat rekisteröityjen säännöllistä ja järjestelmällistä seurantaa laajasti tai ydintehtävät muodostuvat käsittelytoimista, jotka kohdistuvat henkilötietojen erityisiin ryhmiin, rikoksia koskeviin tietoihin tai rikostuomioihin. Tietosuojavastaavan ympärille on työn laaja-alaisuudesta johtuen usein syytä koota tietosuojaorganisaatio.⁶⁴

Tietosuojariskien hallinta liittyy organisaation riskienhallintaprosessiin. Tietosuojariskien hallinnalla arvioidaan henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä ja arvioitujen riskitasojen mukaan valitaan hallintatoimenpiteet. GDPR:n artiklassa 35 astetaan vaikutuksenarvioinnista. Vaikutuksenarviointi (DPIA) on pakollinen riskienhallinnan toimenpide silloin, kun on todennäköistä, että henkilötietojen käsittelytoimiin liittyy yksilöiden oikeuksien ja vapauksien kannalta merkittäviä riskejä. Mikäli vaikutuksenarvioinnin jälkeen havaitaan, että riskitaso on huomattava, eikä rekisterinpitäjä pysty tätä riskitasoa madaltamaan, tulee rekisterinpitäjän ottaa yhteyttä valvontaviranomaiseen ennakkuulemiseksi.⁶⁵

Tietosuojaperiaatteiden ja vaatimusten tulee olla sisäänrakennettu ja oletusarvoinen osa yrityksen tietosuojaa. Näillä periaatteilla rekisterinpitäjä varmistuu, että lähtökohtaisesti kerätään vain henkilötietoja, jotka ovat

---

⁶³ Andreason, Riikonen & Partanen n.d. 6.1. Osaava tietosuojavastaava.

⁶⁴ VAHTI-raportti 1/2016, 5.2.

⁶⁵ VAHTI-raportti 1/2016, 5.3.

välttämättömiä käsittelyn kannalta ja tietoja ei säilytetä kauemmin, kuin on tarpeen.⁶⁶ Finanssialalla säilytysaikojen arvioinnissa tulee käyttää tapauskohtaista harkintaa ja on tunnistettava liiketoimintakohtaiset erityislait, joissa säilytysajoista on määrätty. Säilytysaikoja on määritetty mm. Kirjanpitolaissa sekä valtionvarainministeriön VAHTI-lokiohjeessa⁶⁷. Henkilötietojen saatavuus tulee rajata ja tämä toteutetaan finanssialalla salassapitovelvollisuuden ja siihen liittyvien lakien alaisuudessa mm. rajaamalla käsittelijöiden käsittelyvaltuuksia. Samalla rekisterinpitäjän on varmistettava henkilöstön riittävä koulutus henkilötietojen käsittelystä. Sisäänrakennettu ja oletusarvoinen tietosuojat takaa rekisteröityjen oikeuksien toteutumista ja henkilötietojen suojaa tarvittavin tietoturvakeinoin⁶⁸.

Tietoturvaloukkauksissa rekisterinpitäjällä on ilmoitusvelvollisuus, johon on reagoitava nopeasti eli perusteltua poikkeusta lukuun ottamatta 72 tunnin kuluessa siitä, kun tietoturvakoukkaus tuli ilmi. Ilmoitusvelvollisuus kohdistuu sekä rekisteröityyn, että valvontaviranomaiseen. Tietoturvaloukkaus voi ilmetä esimerkiksi siten, että asiakkaan pankki- tai vakuutuspostia kulkeutuu väärään osoitteeseen. Syy tähän voi olla esimerkiksi se, että asiakas on juuri muuttanut, eikä osoitetieto ole päivittynyt pankin tai vakuutusyhtiön järjestelmään. Muita tietoturvaloukkauksia on esimerkiksi se, että OP:n tai sen kumppanin järjestelmiin tehdään tietomurto, jonka seurauksena henkilötietoja joutuu ulkopuoliselle tai rekisterinpitäjä kadottaa asiakastietoja säilytysaikarajoituksessa kerrottua minimisäilytysaikaa aiemmin. Rekisterinpitäjällä on valvontaviranomaisen pyytäessä velvollisuus tehdä yhteistyötä valvontaviranomaisten kanssa⁶⁹.

---

⁶⁶ VAHTI-raportti 1/2016, 5.4.

⁶⁷ VAHTI-lokiohje 3/2009.

⁶⁸ VAHTI-raportti 1/2016, 5.4.

⁶⁹ Ibid

4 TOIMINTATAVAT FINANSSIYRITYKSESSÄ

4.1 Profilointi ja automaattinen päätöksenteko

Profilointia on tehty pankeissa hyvin kauan. Samoin automaattiset päätökset ovat olleet finanssialalla käytössä pitkään. Teknologiakehityksen myötä ja verkkopalveluiden yleistyessä pankit ovat voineet hyödyntää näitä ominaisuuksia entistä tehokkaammin. Asiakas saa tehtyä luottihakemuksen verkossa ja vain harvoissa tapauksissa tulee asioida konttorilla. Sanomattakin on selvää, että luottopäätöksissä finanssiala nojautuu pitkälti profilointiin ja automaattiseen päätöksentekoon ja pitkälle kehitetyt järjestelmät antavat asiakkaan profilointia hyödyntäen luottopäätöksissä vastauksen heti. Pienempiä luottopäätöksiä on esimerkiksi luottokortin hakeminen, erilaiset kulutus- ja joustoluotot, sekä vakuutushakemukset. Suuremmiksi luottopäätöksiksi voidaan luokitella esimerkiksi asunto- ja remonttilainat. Automaattinen päätöksenteko nopeuttaa asioiden käsittelyä huomattavasti ja se on myös tasavertaisempaa verrattuna ihmisen tekemiin päätöksiin⁷⁰. Jokaiselle luottihakemukselle on omanlaiset algoritminsä, sillä esimerkiksi luottokortin tai vakuutushakemuksen yhteydessä ei ole tarvetta kartoittaa rekisteröidyn tilannetta niin perusteellisesti, kuin esimerkiksi asuntolainahakemuksessa. Koska rekisteröidyn profiloimisessa käytetään erilaisia perusteita, voi rekisteröityä kiinnostaa, mihin hänen saamansa automaattinen luottopäätös perustuu.

” Automatisoidut yksittäispäätökset: Rekisteröidyllä on oikeus olla joutumatta yksinomaan tietojen automatisoituun käsittelyyn perustuvan päätöksen kohteeksi, jollei yksilön oikeutetun edun suojaamiseksi toteuteta muita toimenpiteitä direktiivin 95/46/EY 15 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Kun tietoja siirretään direktiivin 95/46/EY 15 artiklassa tarkoitetun automatisoidun yksittäispäätöksen tekemiseksi, josta aiheutuisi hänelle oikeudellisia vaikutuksia tai joka vaikuttaisi häneen merkittäväällä tavalla ja joka olisi tehty ainoastaan automaattisen tietojenkäsittelyn perusteella ja

---

⁷⁰ OP. Sinun oikeutesi.

joka olisi tarkoitettu hänen tiettyjen henkilökohtaisten ominaisuuksiensa, kuten muun muassa hänen ammatillisen suorituskäytönsä, luottokelpoisuutensa, luotettavuutensa ja käyttäytymisensä arviointiin, yksilöllä on oltava oikeus tietää päätöksen perustelut.”⁷¹

Rajanveto asiakkaalle tapahtuvaan informaatiovelvollisuuteen on kuitenkin haastavaa. Rekisterinpitäjän on ilmoitettava rekisteröidylle henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä oikeuksista ja suojatoimista. Asiakkaalla on GDPR:n liittyvä oikeus olla joutumatta automaattisen päätöksenteon ja profiloinnin kohteeksi, kun sillä on merkittäviä vaikutuksia tai oikeusvaikutuksia, mutta mikä katsotaan merkittäväksi vaikutukseksi ja mikä oikeusvaikutukseksi?

Euroopan komission selventää tarkoitusta oikeusvaikutuksista ja muista merkittävistä vaikutuksista. Merkittäviä vaikutuksia katsotaan olevan silloin, kun se vaikuttaa rekisteröidyn käyttäytymiseen, olosuhteisiin tai valintoihin.⁷² Finanssialalla merkittäviä vaikutuksia rekisteröidyn etuihin ja oikeuksiin ei katsota olevan esimerkiksi tilanteissa, joissa henkilöasiakkaita valitaan suoramarkkinoinnin kohteeksi, koska tarjouksesta ei koidu merkittäviä oikeusvaikutuksia. Toinen tilanne, jossa tietosuoja-asetuksen mukainen automaattinen päätöksenteko voidaan kyseenalaistaa, olisi sellainen, jossa rekisteröity saa myöntävän päätöksen luotto- tai vakuutushakemukseensa.⁷³ Oikeusvaikutuksia rekisteröidylle koituu silloin, kun sillä on vaikutusta yksilön oikeudelliseen asemaan tai se vaikuttaa yksilön lakisääteisiin oikeuksiin. Vaikka lapsi olisi vahinkovakuutuksella vakuutettuna, hänen ei katsota olevan vakuutus sopimuksen osapuolena, koska toimenpiteitä ei kohdisteta häneen, päätöksellä ei voida katsoa olevan lapseen kohdistuvia oikeusvaikutuksia.⁷⁴ Silloin, kun lapsen terveystietoihin perustuen tehdään ratkaisua vakuutuksen myöntämisestä, voidaan katsoa kyseessä olevan automaattisen päätöksenteon. Tässä tapauksessa ei kuitenkaan katsota olevan lapseen kohdistuvia

---

⁷¹ Komission päätös direktiivin 95/46/EY mukaisista mallisopimuslausekkeista henkilötietojen kolmansiin maihin siirtoa varten.

⁷² Euroopan komissio n.d. Onko automaattisen päätöksenteon käsittelyä rajoitettu?

⁷³ Finanssiala 2017, 19. Henkilötietojen käsittelyä finanssialalla koskevat käytännönsäätö.

⁷⁴ Ibid

oikeusvaikutuksia, koska lapsi ei ole vakuutus sopimuksen sopijapuolena, vaan hän on sopimuksen osapuolena.⁷⁵ GDPR:n johdanto-osan 71 kohdassa suositellaan, että automaattisia päätöksiä tai profilointia ei kohdistettaisi lapseen, mutta asetus ei kuitenkaan suoranaisesti kiellä sitä.

Finanssirytykset käyttävät profilointia esimerkiksi suoramarkkinoinnin kohdentamiseksi. Kun sen lisäksi hyödynnetään asiakasta identifioivia tekijöitä, kuten nimeä, on kysymys silloin henkilötietojen käsittelystä.⁷⁶ Pääsääntöisesti tietoja kerätään asiakkaalta itseltään, mutta sitä voidaan kerätä myös muista luotettavista lähteistä, kenellä on oikeus luovuttaa kyseiset tiedot. Asiakkaiden profilointi on oltava perusteltua ja se on suunniteltava etukäteen. Profilointia voidaan perustella mm. siinä tapauksessa, kun finanssiryitys tarjoaa asiakkaan elämäntilanteeseen sopivia tuotteita ja palveluita.⁷⁷

Ennen profiloinnin aloittamista on aina otettava huomioon, mitä käyttötarkoituksia finanssiryitys on määritellyt asiakasrekisterille. Käyttötarkoituksen vastainen profilointi on ehdottomasti kiellettyä. Henkilötietojen käsittelyä finanssialalla koskevat käytäntesäännöt sanovat, että ”kaikilla asiakkailla on oikeus tietää ja saada ilmoitus henkilötietojen käsittelyn tarkoituksista ja kyseisen käsittelyn mahdollisista seurauksista myös silloin, kun käsittely perustuu profilointiin”.⁷⁸ Henkilötietojen virheellisyys sekä virheriskit pyritään minimoimaan. Tämän vuoksi profiloinnissa on toteutettava teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä, sekä asianmukaisia matemaattisia ja tilastollisia menetelmiä, joilla taataan asianmukainen ja läpinäkyvä käsittely. Tämän lisäksi henkilötietoja turvataan siten, että huomioidaan riskit liittyen asiakkaiden etuihin ja oikeuksiin, sekä estetään syrjintä.⁷⁹

Profiloinnilla tiedetään olevan vaikutusta mm. pankin myöntämän lainan päätökseen ja marginaaliin. Yle (7.6.2007) kertoo Helsingin sanomien listanneen pankkien asiakkaiden luokitukseen vaikuttavia asioita. Positiivisia asioita

---

⁷⁵ Finanssiala 2017, 19. Henkilötietojen käsittelyä finanssialalla koskevat käytäntesäännöt.

⁷⁶ Ibid

⁷⁷ Ibid

⁷⁸ Ibid

⁷⁹ Ibid

rekisteröidyn tiedoissa on mm. korkea koulutus, vakituinen työpaikka, tilillä on aina katetta ja paljon liikevaihtoa, armeija tai siviilipalvelus on käyty, rekisteröidyllä on luottokortteja käytössä, lainanhoidossa ei ole ollut ongelmia ja rekisteröidyllä on muitakin sijoituksia samassa pankissa. Vastaavasti asiakkaan luokitusta heikentävät maksuhäiriömerkinnät, tilin toistuva ylittäminen, huono koulutus, pätkätyöt, tileillä vähän liikevaihtoa, sijoitukset jaettu useaan eri pankkiin tai miesasiakas ei ole suorittanut armeija- tai siviilipalvelustaan. Huomattavia vaikutuksia on sillä, jos rekisteröidyn laskuja on jouduttu perimään oikeudessa tai omaisuutta on ulosmitattu. Samassa artikkelissa kerrotaan pankkien salailevan luokitustietojaan.⁸⁰ Tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio tuomitsee asiakkaiden luokitteluun liittyvän pankkien salailun ja perusteista on kerrottava ainakin pyydettyä. Aarnio toteaa myös, että luokituksen tulee olla asiallisesti perusteltua, eikä se saa syrjivää tai epäasiallista.⁸¹

Profiloinnin kannalta tietosuojaorganisaatioon oli tullut pari tarkastuspyyntöä. Niissä rekisteröidyille on annettu tietoja mm. asiakkuuden tilasta eli onko asiakas esimerkiksi etuasiakas, joka tarkoittaa vakuutusyhtiöön keskittänyttä asiakasta, vai omistaja-asiakas, joka tarkoittaa pankkiin keskittänyttä asiakasta vai onko rekisteröity luokiteltu keskittäjäasiakkaaksi, jolla on sekä vakuutus, että pankkiasiat keskitetty OP ryhmään. Toiseksi rekisteröidyille on annettu tietoa siitä, luokitellaanko heidän asiakkuutensa esim. kehitettäväksi, jolloin palveluntarjoajan tulisi tarjota rekisteröidylle lisää tuotteita tai palveluita vai kiinni pidettäväksi asiakkuudeksi, jolloin asiakkuutta hoidetaan päivittämällä nykyisiä tuotteita ja varmistamalla, onko rekisteröity keskittänyt kaikki finanssipalvelunsa. Tyhjentävästi profilointiin liittyviä luokitteluperusteita ei ole voitu antaa liiketoimintasalaisuuden vuoksi.

”Rekisteröidyllä on pääsääntöisesti oikeus olla joutumatta päätöksen kohteeksi, jossa arvioidaan hänen henkilökohtaisia ominaisuuksiaan ja joka aiheuttaa hänelle oikeusvaikutuksia tai vaikuttaa häneen muutoin vastaavalla tavalla merkittävästi ja joka on tehty ainoastaan automaattisen tietojenkäsittelyn avulla

---

⁸⁰ Yle 6/2007. Pankit luokittelevat henkilöasiakkaita.

⁸¹ Edilex 2007. Tietosuojavaltuutettu tuomitsee pankkien salailun asiakkaiden luokittelusta.

ilman ihmisen osallistumista”.⁸² Automaattisessa päätöksenteossa ei siis ole ihminen mukana missään vaiheessa. Mikäli asiakas saa esimerkiksi kielteisen lainapäätöksen, mutta asian tarkistaa vielä pankin toimihenkilö ennen asiakkaalle ilmoittamista, ei tällöin enää ole kyse automaattisesta päätöksenteosta.⁸³

On syytä painottaa, että GDPR:n mukaisesta automaattisesta päätöksenteosta on kyse silloin, kun tehdään oikeustoimia tai sen vaikutus päätöksen kohteena olevalle rekisteröidylle on muulla tavoin merkittävä. Muun vastaavan merkittävyyden arvioinnissa vaikutus ei saa olla mitätön ja sen tulee olla tärkeä ja huomionarvoinen. Lisäksi täytyy pohtia, miten kyseinen oikeustoimi vaikuttaa rekisteröidyn olosuhteisiin, käyttäytymiseen tai valintoihin. Vaikutuksenarviointityökalua tarvitaan esimerkiksi silloin, kun kyseessä on rekisteröidyn henkilökohtaisten ominaisuuksien kattava ja järjestelmällinen arviointi, joka perustuu automaattiseen käsittelyyn, kuten profilointiin ja josta seuraa päätös, jolla on oikeustoimia tai muita vastaavia merkittäviä vaikutuksia rekisteröityyn. Vaikutuksenarviointityökalu on osa finanssiyhtiön riskienhallintaa.

Suostumuksen antaminen edellyttää aktiivista tointa, jolloin asiakkaan on otettava kantaa siihen antaako hän vai eikö hän anna suostumustaan. Ennalta tyhjänkään valintaruudun hyväksymättä jättäminen ei siten muodosta pätevää suostumusta. Suostumuksen tulee perustua vapaaehtoisuuteen ja se tulee olla yksilöity sekä selkeästi ymmärrettävällä kielellä ilmaistu. Suostumuksessa tulee perustella henkilötietojen käyttötarkoitus ja suostumuksen tulee olla myöhemmin yhtä helposti peruutettavissa. Hyväksyminen, hyväksymättä jättäminen sekä sen peruuttaminen on myös dokumentoitava. Mikäli rekisteröity ei anna suostumusta, tai hän peruuttaa sen myöhemmin, ei siitä saa aiheutua hänelle negatiivisia seuraamuksia.⁸⁴

---

⁸² Finanssiala 2017, 19. Henkilötietojen käsittelyä finanssialalla koskevat käytäntesäännöt.

⁸³ Finanssiala 2017, 19. Henkilötietojen käsittelyä finanssialalla koskevat käytäntesäännöt.

⁸⁴ Tietosuojavalvottajan toimisto n.d. Rekisteröidyn suostumus.

4.1.1 Mihin profilointia ja automaattisia päätöksiä käytetään?

OPn verkkosivuilta löytyy kattavasti tietoa henkilötietojen käsittelystä. Sivuilla kerrotaan mm. siitä, että OP kerää profilointia varten henkilötietoa rekisteröidyn kiinnostuksen kohteista, mikäli rekisteröity ei ole estänyt tietojen keräämistä. Lisäksi OP kerää tietoja sama talouden perheenjäsenistä sekä mitä palveluita rekisteröity käyttää. Tietoja yhdistämällä arvioidaan rekisteröidyn aktiivisuutta, saadaan kohdennettua mainontaa, jolla esitellään uusia tuotteita ja miten rekisteröityä voidaan palvella asiakkaana parhaalla mahdollisella tavalla. Kerätyillä tiedoilla lisätään asiakasymmärrystä sisäisessä raportoinnissa ja analysoidaan asiakkuuksia.

Henkilötietojen keräämisellä vastataan lainsäädännön ja viranomaisten velvoitteisiin, joihin liittyy rekisteröidyn tunnistaminen, tietoturvasta huolehtiminen sekä väärinkäytösten ehkäisy ja tulkinta sekä OPn riskienhallinta.⁸⁵

Profilointia ja automaattisia päätöksiä tehdään pankkikorttien hakemuksiin, luottokorttien ja vakuudettomien ja vakuudellisten luottojen hakemuksiin, vakuutusten ostamiseen, terveys selvityksiin, vakuutuskorvaushakemuksiin, vakuutuksen irtisanomiseen ja tilien avaamiseen liittyen⁸⁶. Henkilökohtaisten tietojen riskitaso vaikuttaa mm. pankkilainan korkoon ja vakuutusmaksun suuruuteen⁸⁷. OPn verkkopalvelussa asuntolainahakemuksessa voi täyttää esitietoja. Joissain tapauksissa myös asuntolainahakemukseen saa päätöksen heti. Mikäli automaattisen päätöksen tekevä robotti ei voikaan muodostaa suoraan päätöstä, verkkosivuilla informoidaan lainaneuvottelijan ottavan yhteyttä tarkempien neuvotteluiden läpikäymiseksi.

Automaattisia päätöksiä tulee tarkastella kokonaisuutena. Monissa tilanteissa finanssialalla on velvollisuus perustella päätös ja toimittaa rekisteröidylle muutoksenhakuohjeet. Finanssialan henkilötietoja koskevissa

---

⁸⁵ OP. Henkilötieto.

⁸⁶ OP. Sinun oikeutesi.

⁸⁷ Finanssiala 2015. Finanssialalla on oltava oikeus henkilötietorekistereihin.

käytänneseäännöissä kerrotaan, että ”automatoisoitu päätöksenteko on sallittua, kun

- a) se on tarpeen rekisteröidyn ja finanssiyriityksen välisen sopimuksen tekemistä tai täytäntöönpanoa varten;
- b) se on tarpeen finanssiyriityksen tarjoaman palvelun turvallisuuden ja luotettavuuden varmistamiseksi;
- c) se on hyväksytty EU:n tai sen jäsenvaltion lainsäädännössä (tällaista sääntelyä liittyy finanssialalla muun muassa rahanpesun, petosten ja verovilpin torjuntaan); tai
- d) päätös perustuu rekisteröidyn nimenomaiseen suostumukseen”.⁸⁸

Esimerkkejä:

Kohdehenkilöiden valinta suoramarkkinointia varten

- ”Luottolaitos valitsee tiedostoistaan tietyt kriteerit täyttäviä henkilöasiakkaitaan kohteiksi suoramarkkinointiaineiston postitukseen. Vaikka menettely olisi täysin automatoisoitu, ei se ole lain tarkoittamaa automatoisoitua päätöksentekoa, koska tarjouksista ei aiheudu asiakkaalle oikeudellisia vaikutuksia eivätkä ne myöskään vaikuta heihin merkittäväällä tavalla.”⁸⁹

Luoton myöntäminen automatoisoidusti tietoliikenneverkossa

- ”Luottolaitos myöntää henkilöasiakkailleen tarkoitettuja luottoja Internet-kotisivuillaan tarjottavan palvelun välityksellä. Järjestelmä saattaa olla automatoisoitu niin, että luotto myönnetään, jos luottolaitoksen tietokannoissa ei ole asiakkaasta sellaisia tietoja, esimerkiksi hänen maksukäyttäytymistään tai varallisuusasemaansa koskevia, jotka ovat perusteena luottihakemuksen hylkäämiselle. Jos tällaisia tietoja on, ei luottoa myönnetä.
- Kyseessä on automatoisoitu päätös, josta aiheutuu oikeudellisia vaikutuksia asiakkaalle. Järjestelmän käyttöönnotosta on näin ollen tehtävä

---

⁸⁸ Finanssiala 2017, 20. Henkilötietojen käsittelyä koskevat käytänneseäännöt.

⁸⁹ Finanssialan keskusliitto 2012. Luottolaitosten henkilötietojen käsittelyä koskevat käytänneseäännöt.

lain 36 §:ssä tarkoitettu ilmoitus tietosuojavaltuutetulle. Sen lisäksi järjestelmä on varustettava ominaisuuksilla, joiden avulla varmistetaan rekisteröidyn oikeuksien suojaaminen. Tässä esimerkissä tällainen ominaisuus voisi olla se, että hylkäystapauksessa asiakkaalla on mahdollisuus ottaa yhteyttä luottolaitoksen asiakaspalvelupisteeseen luottihakemuksen manuaalista käsittelyä varten. Näin asiakkaalle järjestyy mahdollisuus esittää luottolaitokselle sellaisia asiaan vaikuttavia tietoja, joita yhtiöllä mahdollisesti ei ole. Tällöin asiakkaalla on myös mahdollisuus saada tietoja niistä perusteista, joita luottolaitos on päätöksenteossaan käyttänyt.

- On syytä huomata, että edellä olevassa esimerkissä automatisoidusta päätöksenteosta ei olisi kyse, mikäli järjestelmästä saatu kielteinen päätös menisi aina toimihenkilön uudelleen harkittavaksi ennen päätöksen antamista asiakkaalle.”⁹⁰

4.1.2 Miten rekisteröityjä informoidaan automaattisesta päätöksenteosta?

Finanssialan käytäntesäännöissä henkilötietojen käsittelyn osalta kerrotaan luottoluokittelusta ja luokittelun informoinnista. Asiakkaiden luotonmaksukykyä arvioidaan uusien vakavaraisuussäännösten vuoksi entistä tarkemmin niin luottoja myönnettäessä, kuin luottoriskien jatkuvassa seurannassa. ”Luottoluokitus on välttämätön osa luottolaitosten riskin hallintaa ja vakavaraisuuslaskentaa.”

Luottopäätösten tekemisessä käytetään useita erilaisia luokitusjärjestelmiä, jotka sisältävät erilaisia muuttujia, joiden avulla huomioidaan luottokelpoisuutta eli maksukykyä sekä riskiasemaa, kuten vakuudet. Hakijan tulos, velat, maksukäyttäytyminen sekä maksukyvyn ennustaminen ovat keskeisessä asemassa luottoluokittelussa. Tarkemmat luottoluokittelua koskevat tekniikat ja perusteet vaihtelevat ja yksityiskohtaiset luottoluokitustietojen menetelmät kuuluvat yrityssalaisuuden piiriin. Mikäli luokitusluokka tai luokitusperusteet eivät

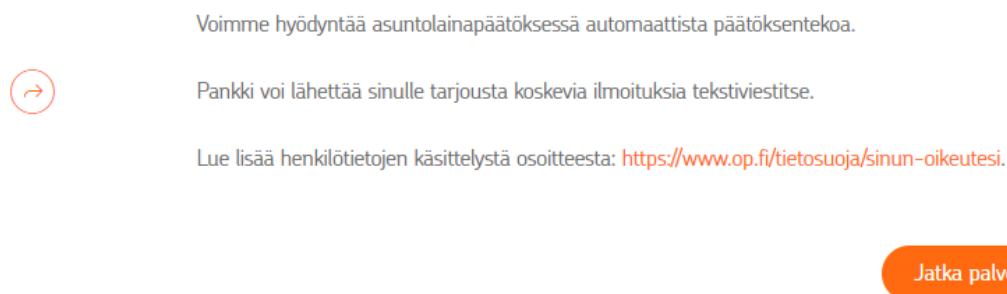
---

⁹⁰ Finanssialan keskusliitto 2012. Luottolaitosten henkilötietojen käsittelyä koskevat käytäntesäännöt.

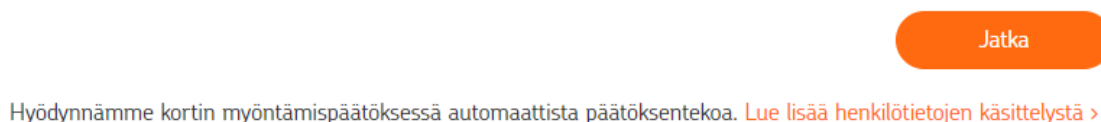
sisällä yrityssalisuuden alaisia tietoja, olisi suotavaa, että niitä pyydettyä rekisteröidylle kerrotaan häntä koskeva luokitusluokkansa tai luokitusasteensa.

Luottoluokituksen käyttämistä koskeva informointi voidaan hoitaa esim. rekisteriselosteessa ja/tai kirjallisesti tai suullisesti luoton hakemisen yhteydessä.⁹¹ Finanssialalla asiakassuhde perustuu nimenomaan asiakasta saatuihin tietoihin ja sen vuoksi automaattiset päätökset perustuvat luokitteluun eli profilointiin.

OPlla rekisteröityjen informointi automaattisesta päätöksenteosta on hoidettu monessa eri kanavassa. OPn verkossa ”sinun oikeutesi” sivuilla on listattu miten OP hyödyntää automaattista päätöksentekoa. Samassa on kerrottu rekisteröidyn oikeudesta pyytää toimihenkilön käsitellä tietosi uudelleen. Profiloinnista kerrotaan OPn verkossa ”henkilötieto” sivulla. Näiden lisäksi automaattisesta päätöksestä informoidaan hakemuksiin liittyvillä sivuilla, kuten laina-, kortti- ja vakuutushakemusten sivuilla. Näihin liittyviä esimerkkejä on alla.

KUVA 3. OPn informointi asuntolainahakemuksessa.

KUVA 4. OPn informointi maksukorttihakemuksessa.

⁹¹ Finanssialan keskusliitto 2012. Luottolaitosten henkilötietojen käsittelyä koskevat käytännönsäädökset.

4.2 Sensitiivisten tietojen käsittely

Sensitiivisiä eli erityisen arkaluontoisia tietoja ovat uskontoon, rotuun, poliittiseen mielipiteeseen, uskonnolliseen ja filosofiseen vakaumukseen, ammattiliiton jäsenyyteen, geneettisyyteen ja biometriseen tietoon, seksuaaliseen suuntautumiseen ja terveydentilaan liittyvät tiedot. GDPR:n 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti näiden tietojen peruslähtökohtana on, että niitä ei saa käsitellä.⁹² Kuitenkin on tilanteita, jolloin sensitiivisten tietojen käsittely on välttämätöntä ja siksi tietosuojasetuksen 9 artiklassa on mainittu ne tilanteet, jolloin sensitiivisten tietojen käsittelylle on riittävät perusteet. Samoin 9 artiklan 2 b kohdassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus määritellä ne tilanteet, joissa sensitiivisten tietojen käsittely on sallittua. Jotta finanssialalla voitaisiin käsitellä myös sensitiivisiä tietoja, kuten henkilövakuutuksen hakemiseen liittyviä terveystietoja, on Tietosuojalain (1050/2018) 6 § 1 momentissa tarkennettu GDPR:n 9 artiklan 1 momentin soveltamattomuutta, jos se on tarpeen vakuutuslaitoksen vastuun selvittämiseksi.

EU:n yleisen tietosuojasetuksen artiklassa 9 todetaan myös, että sensitiivisten tietojen käsittelyn tulee aina perustua rekisteröidyn nimenomaiseen suostumukseen, joka tulee dokumentoida.⁹³ Suostumuksen asiakas yleensä muodostaa täyttäessään terveys selvitystä, sillä suostumuslauseke on asetettu lomakkeen loppuun.

Suostumus	Ilmoitan suostuvani siihen, että vakuutettua tutkineet ja hoitaneet lääkärit, sairaalat, terveyskeskukset, neuvolat, työterveydenhuollon yksiköt, mielenterveystoimistot ja yksityiset sairaanhoitolaitokset sekä toiset vakuutusyhtiöt ja vakuutus- ja eläkelaitokset antavat tämän hakemuksen ja mahdollisen korvausasian käsittelemistä varten tarvittavia vakuutetun terveydentilaa koskevia tietoja vakuutusyhtiölle. Kansaneläkelaitoksen tiedoista suostumukseni koskee vain korvausasian käsittelemiseksi tarvittavia tietoja.
Allekirjoitus	Vakuutan tässä terveys selvityksessä antamani tiedot oikeiksi. Paikka ja aika Vakuutetun allekirjoitus ja nimenselvennys

KUVA 5. Suostumuslauseke terveys selvityksessä.⁹⁴

⁹² Hanninen ym. 2017, 5.1.

⁹³ Kalliola 2018. Henkilötietoja käsittelevät sopimukset on aika laittaa kuntoon – EU:n tietosuojasetus tuo velvoitteita yrityksille.

⁹⁴ OP Intra.

Sensitiivisiä tietoja tulee käyttää erityisen harkiten ja kaikilla rekisterinpitäjän työsuhteessa olevilla ei edes ole pääsyä näihin tietoihin, kuten terveystietoihin, joita voivat käsittelyvaltuuksien puitteissa käsitellä vain tietyt henkilöt työtehtäviensä hoitamiseksi. Kuka tahansa asiakasneuvoja ei siis näe asiakkaan toimittamia terveystietoja, sillä järjestelmä rajaa heidän pääsyä näihin tietoihin.

Sensitiivisistä tiedoista terveystietoja on kerätty rekisteröidyiltä niin kauan, kuin vahinko- ja henkivakuutustoiminnassa on myönnetty terveyteen liittyviä vakuutuksia. Vakuutushakemusta varten asiakkaan on siten tullut täyttää terveys selvitys ja toimittaa tarvittavat liitteet, jonka perusteella on voitu tehdä päätös vakuutuksen myöntämisestä, rajaamisesta tai epäämisestä. Aiemmin asiakkaan ilmoittamia terveystietoja ei ole annettu asiakkaalle takaisin pyynnöstä huolimatta. GDPR:n tarkistusoikeuden myötä tämä on muutettu ja asiakkaalla on oikeus tarkistaa toimittamansa terveystiedot. Pyynnot käsitellään keskitetysti OPn tietosuojatiimissä.

4.3 HE 52/2018 vp, täsmennys automatisoituihin yksittäispäätöksiin

Perustuslakivaliokunta antoi lausunnon (PeVL 78/2018 vp) hallituksen esityksestä (HE 52/2019 vp) eduskunnalle sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen johdosta⁹⁵. Hallituksen esityksessä käsiteltiin mm. vakuutusyhtiön oikeudesta tehdä automatisoituja yksittäispäätöksiä⁹⁶. Käsiteltävien lakien on tarkoitus astua voimaan samana päivänä, kuin tietosuoja-asetus eli 25.5.2018. Vaikka tietosuoja-asetus on suoraan sovellettava säännös, on siihen liittyen tietyissä asioissa mahdollista soveltaa direktiivimäistä liikkumisvaraa kansallisella lainsäädännöllä täydentäen tai täsmentäen.

Tietosuoja-asetuksen 22 artikla määrittelee automatisoidut yksittäispäätökset. Jotta automatisoituja yksittäispäätöksiä voidaan jatkossakin tehdä, tulee

---

⁹⁵ PeVL 78/2018 vp.

⁹⁶ HE 52/2018 vp.

tietosuoja-asetuksen artikan 22 kohdan 2 mukaisesti päätöksen olla välttämätön sopimuksen tekemistä ja täytäntöönpanoa varten, jos automatisoidut yksittäispäätökset on hyväksytty jäsenvaltion lainsäädännössä ja sillä vahvistetaan rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien ja oikeutettujen etujen suojaamista tai siihen on nimenomainen suostumus rekisteröidyltä.⁹⁷ Tämä artikla lisää vakuutusyhtiössä haasteita esimerkiksi tilanteissa, joissa käsitellään muunkin kuin sopimusosapuolena olevan rekisteröidyn henkilötietoja automaattisesti. Esimerkiksi vahingonkärsinyt ei välttämättä ole sopimussuhteessa vakuutusyhtiöön.⁹⁸ Tämän vuoksi edellä mainitussa kolmansien osapuolien tilanteissa tietosuoja-asetuksen määrittelemää sopimus- tai suostumusperustetta ei voida soveltaa tai se olisi ainakin erityisen hankalaa. Siten esityksessä HE 52/2018 on ehdotettu otettavaksi muotoilu, jossa vakuutusyhtiöllä on oikeus tehdä automaattisia päätöksiä, muutoinkin kuin, jos se on välttämätöntä sopimuksen tekemistä tai täytäntöönpanoa varten tai se perustuisi rekisteröidyn nimenomaiseen suostumukseen⁹⁹. Keväällä 2018 on hallituksella ollut puntaroitavana HE-luonnos (VM003:00/2018), jossa asiaa ensimmäisen kerran pohdittiin ja se tuotiin myös HE 52/2018 vp, yleisperustelujen kohdassa 3.5 esille.

Juha Sipilän hallitus halusi tukea digitalisaation kasvua. Sen vuoksi esityksessä koetaan tärkeäksi se, että vakuutusyhtiöt saavat jatkossakin tehdä automatisoituja yksittäispäätöksiä. Digitalisaation avulla tehtävissä automaattisissa päätöksissä inhimillisen virheen riski poistuu lähes täysin ja päätöksiä voidaan tehdä huomattavasti nopeammin ja suuremmalla volyymilla. Esityksessä ehdotetaan sellaista tapaa, että tietojen käsittely keskeytyisi joidenkin tiettyjen vaatimusten täytyessä ja se siirtyisi henkilön käsiteltäväksi. Samoin hylkäävien ratkaisujen antaminen rajattaisiin vain tiettyihin tilanteisiin.¹⁰⁰ Tällaisia ratkaisuja on finanssialalla käytetty jo jonkin aikaa. Esim. tietyissä terveys selvityksiin liittyvissä rutiininomaisissa käsittelytehtävissä tai tietynlaisten korvaushakemuksen osalta päätös voi perustua kokonaan automatisoituun päätökseen. Hallituksen esitys ottaakin huomioon sen, että vakuutusyhtiöillä

---

⁹⁷ HE 52/2018 vp, 2.6.

⁹⁸ Finanssialan lausuntopyyntö VM121:00/2017, 2.

⁹⁹ Finanssiala lausuntopyyntö VM003:00/2018, 2.

¹⁰⁰ HE 52/2018 vp, 3.5.

tulee jatkossakin olla oikeus terveystietojen käsittelyyn ratkaisutoimintansa kannalta, vaikka kyse on sensitiivisistä tiedoista. Automaattisissa päätöksissä on aina huomioitava myös hyvän hallintotavan ja hyvän vakuutustavan periaatteet.

Lakiin luottolaitostoiminnasta (610/2014) sisällytettäisiin uusi 15 luvun 18 a §. Tietosuoja-asetuksen 10 artiklan mukaan henkilötietojen käsittely olisi suoritettava viranomaisen valvonnassa tai mikäli jäsenvaltion lainsäädäntö sen sallii, tapauksissa, joissa on painavat perusteet epäillä rekisteröidyn olevan osallisena rikostuomiossa, rikkomuksessa tai kun käsitellään näihin liittyviä turvaamistoimia. Luottolaitoksilla on käytössään yhteisiä asiakashäiriörekisterejä, joiden tarkoituksena on estää luottolaitoksiin kohdistuvia väärinkäytöksiä sekä edesauttaa väärinkäytösten kiinnijäämistä. Asiakashäiriörekisteriin voidaan merkitä tietoja painavilla syillä vasta silloin, kun rikoksesta tai rikkomuksesta on ilmoitettu esitutkintaviranomaiselle tai syytäjälle taikka, kun saatava on ollut maksamatta vähintään 60 päivää eräpäivästä. 18 a § 6 momentin mukaan rekisteröidylle on ilmoitettava henkilötietojen ja rekisterissä olevien tietojen käytöstä päätöksenteossa, jos luoton epääminen tai muu rekisteröidylle kielteinen päätös johtuu asiakashäiriörekisterissä olevista tiedoista. Tämä ei kuitenkaan ole tyhjentävä, vaan säädöstä voitaisiin soveltaa muihinkin tilanteisiin.¹⁰¹ Vastaava säännös on ehdotettu sisällytettäväksi myös Vakuutusyhtiölakiin (521/2008). Asiakasrekisterissä oleva merkintä voi automaattisella päätöksellä estää esimerkiksi vakuutuksen ostamiseen verkkokaupasta, mutta asiakkaan tiedustelleessa voidaan hänelle selvittää perustelut automaattisen päätöksen epäämiseen liittyvistä tekijöistä.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 78/2018 vp otettiin kantaa hallituksen esityksessä (HE 52/2018) esittämiin automaattisiin päätöksiin. Valiokunnalla ei ollut sinällään huomauttamista hallituksen esityksessä kuvattuihin automaattisen päätöksenteon päämääriin, mutta perustuslakivaliokunnan mielestä sääntelyä olisi täsmennettävä siltä osin, millaisin perustein asioita voidaan ottaa automaattisen päätöksenteon piiriin. Perustuslakivaliokunta haluaa myös painottaa hyvää hallintotapaa, sekä sitä, että

---

¹⁰¹ HE 52/2018 vp, 1.45.

asianosaisen on oikeus tulla kuulluksi ja sen vuoksi lakia olisi täsmennettävä myös tästä näkökulmasta.¹⁰²

Suomen sosiaalivakuutusjärjestelmä koostuu lakisääteisistä vakuutuksista, kuten työeläkkeistä, työttömyysvakuutuksesta, työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksesta, sairausvakuutuksesta ja kansaneläkkeestä, mutta myös liikennevakuutus ja potilasvakuutus ovat osin lakisääteistä sosiaaliturvaamme. Sosiaalivakuutuksia käsiteltäessä henkilötietojen käsittelyn peruste on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa, jolloin täytetään lakisääteinen velvoite henkilötietojen käsittelyssä. Perusteen käyttäminen kuitenkin vaatii, että siitä säädetään tietosuoja-asetuksen lisäksi jäsenvaltion lainsäädännössä.¹⁰³

---

¹⁰² PeVL 78/2018 vp.

¹⁰³ HE 52/2018 vp, 2.1.

5 POHDINTA

On hyvä, että maailman globalisoitumisessa kiinnitetään enemmän huomiota rekisteröityjen oikeuksiin henkilötietoihinsa ja niiden suojaamiseen. Aiempi henkilötietodirektiivi oli vuodelta 1999 eikä se huomionnut niin tarkasti globaalia maailmaa, jossa tänä päivän elämme. GDPR:n voimaantulolle oli epäilemättä tarvetta, sillä Eurooppa tarvitsi nykyaikaisen, yhtenäisen ja kattavan asetuksen.

GDPR:n oli määrä poistaa byrokratiaa ja edistää talouden kasvua kustannuksia pienentämällä. Tällä hetkellä koen, että vaikutus on ollut päinvastainen ainakin yrityksen sisältä katsottuna. OPlla asiakkaan henkilötiedot salataan yhtiön sisälläkin liikkuvissa tiedoissa esim. tilanteissa, jos asia joudutaan välittämään eri organisaatiolle käsiteltäväksi. Tämä toimintatapa on kankea ja hidas, joka aiheuttaa käsiteltävien asioiden pitkittymistä, joka näkyy loppupeleissä negatiivisena tehokkuuden näkökulmasta. Yritysten kuluja on lisännyt myös asiantuntijat ja lakimiehet, jotka on palkattu vain tätä tehtävää varten ja työmäärä, joka erilaisissa tarkastuspyynnöissä kuluu sekä järjestelmäuudistukset, joihin yritykset joutuvat investoimaan. GDPR:n perimmäinen tarkoitus on kuitenkin korkeatasoinen henkilötietojen suojaaminen, lainsäädännön yhtenäistäminen EU:n alueella sekä tietojen liikkuvuuden parantaminen ja tämän lupauksen GDPR on varmasti lunastanut. Ennen pitkää, kun GDPR on tullut tutuksi yrityksissä, voi sillä alkaa olla kustannuksia säästäviä vaikutuksia, jotka voivat ilmetä esimerkiksi rekisteröityjen luottamuksena ja vähäisinä tarkastuspyyntöinä.

Suunnittelin ottavani tutkielmaan mukaan OPn tietosuojaorganisaation haastatteluita automaattiseen päätöksentekoon liittyen, mutta tiedusteluissani tuli ilmi, että OPn tietosuojaorganisaation tiedoksi ei ole tullut tämän kaltaisia pyyntöjä tai tiedusteluita rekisteröidyiltä, joten analysoitavaa dataa ei ollut saatavilla. Asian minulle vahvisti myös tietosuojalakiasioden päällikkö. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteivätkö rekisteröidyt ole käyttäneet lainkaan oikeuttaan ihmisen osallistamista automaattisissa päätöksissä, vaan nämä tilanteet on voitu käsitellä esimerkiksi lainahakemusten osalta yksittäisissä pankeissa ja yksittäisten lainaneuvottelijoiden osalta, jolloin päätös pysyy samana tai muuttuu

ihmisen osallistamisen jälkeen. Perusteluiden osalta pankki voi vedota esimerkiksi hakijan maksuhistoriaan, luottotietoihin, tulojen ja lainan mitoittamiseen, vakuuksien riittämättömyyteen, ostettavaan kohteeseen ja asiakastietoihin myös talouden osalta. Useimmiten hylkäyksen syynä ovat maksuhäiriömerkintä, erääntyneet maksut, aiempi maksukäyttäytyminen, tulojen ja lainan suhdanne toisiinsa tai jotkin muut luoton tai lainan myöntämisen edellytykset eivät täyty.

Profiloinnista tarkastuspyyntöjä oli tullut ja niiden osalta rekisteröidylle on kerrottu tietoa, joka heillä ei muuten olisi saatavilla. Tällainen tieto on esimerkiksi asiakkuuden tila, kuuluuko rekisteröidyn asiakkuus kehitettäviin vai kiinni pidettäviin asiakkuuksiin. Kehitettäviä asiakkuuksia ovat sellaiset, joilla ei ole vielä kovin kattavaa vakuutusturvaa OPssa. Kiinni pidettäviin asiakkuuksiin luokitellaan sellaiset asiakkuudet, joissa rekisteröity on keskittänyt pankki- ja vakuutustarpeensa OP ryhmään.

Rekisteröidylle esitettäviä automaattisen päätöksenteon perusteita pystyin käymään läpi vain yleisellä tasolla, sillä tarkat luokitusperusteet ovat liikesalaisuuksia ja lisäksi perusteet ovat hyvin tapauskohtaisia; jokainen rekisteröity on erilainen ja profiloinnin sekä automaattisen päätöksenteon perusteet vaihtelevat. Käytännön esimerkkejä ei löytynyt edilexistä tai muista relevanteista tietolähteistä mihinkään finanssiyhtiöön liittyen, jota olisin voinut hyödyntää tutkielmassa, jonka vuoksi tutkielma jäi ilman konkretiaa. Käytännön kokemusten puuttuessa jouduin perustumaan johtopäätökseeni siten omaan arviooni ja sen perusteella uskoisin, että rekisteröidylle voidaan antaa kaikki edellä luetellut tiedot, joilla on ollut vaikutusta päätöksenteon kanssa. Mikäli pankin tai vakuutusyhtiön algoritmeissa on tehty erilaisia painotuksia tietojen välillä, niin tällaisia tietoja rekisteröity tuskin saa, sillä vastaavien tietojen vuotaessa kilpailijalle, voisi se vaikeuttaa kilpailukykyä ja vaarantaa liiketoiminnan. Kenties näistä algoritmitiedoista voitaisiin kuitenkin antaa ne perusteet, joilla on ollut eniten vaikutusta ko. päätöksessä.

Asiakashäiriörekisteri voi sisältää tietoja vilpeistä, bulvaanitapauksista, petoksista tai osallisuudesta rikollisessa toiminnassa, josta on säädelty

finanssialalla. Niiden tarkoituksena on estää finanssiyhtiöihin kohdistuvia väärinkäytöksiä. Tiedonantovelvollisuuden ulkopuolelle jäävät selkeästi ainakin ne tapaukset, joissa rekisteröidystä on merkintä asiakashäiriörekisterissä sen vuoksi, että rekisteröidyn epäillään olevan osallisena rikollisessa toiminnassa, kuten rahanpesussa. Tällaisen tiedon vuotaminen rekisteröidylle tutkinnan ollessa käynnissä voisi annettu tieto vaarantaa koko tutkinnan, koska rekisteröity voisi saamansa tiedon perusteella muuttaa toimintatapojaan tai pyrkiä peittelemään jälkiään. Petoksista ja bulvaanitapauksista voidaan tapauskohtaisesti antaa tietoa. Vilpeistä tietoja voidaan antaa useammin, koska asiakkaan vakuutusturva on voitu irtisanoa poikkeuksellisen vahinkokehityksen vuoksi ja irtisanomistiedotteessa nämä perustelut on asiakkaalle jo kertaalleen annettu, eikä niitä ole tarkoituksenmukaista salata.

HE 52/2018 on rauennut perustuslain 49 §:n 1 momentin nojalla. Finanssialan tekemän tutkimuksen mukaan GDPR on parantanut rekisterinpitäjien henkilötietojen käsittelyn prosesseja, järjestelmiä sekä läpinäkyvyyttä henkilötietojen käsittelyssä. Tästä on aiheutunut kustannuksia, joiden ennustetaan pitkällä aikavälillä muuttuvan kustannussäästöiksi sekä liiketoimintahyödyiksi. Tietosuojasta informointi on selkeästi parantunut ja rekisteröidyt ovat aluksi käyttäneet hyödyksi oikeuksiaan, joskin tilanne on hiipunut hiljalleen tasolle ennen GDPR:n voimaantuloa. Finanssialaa kohtaan GDPR on lisännyt rekisteröityjen luottamusta sekä hyvää asiakaskokemusta. Finanssialalla huolellisesti toteutettu GDPR nähdäänkin kilpailuetuna.

Automaattisiin päätöksiin odotetaan kuitenkin yhä kansallista lakia, jolla sallittaisiin automaattiset päätökset siltä osin, kuin ne ovat asioiden laatuun ja laajuuteen nähden tarkoituksenmukaisia. Siten esim. tilanteet, joissa ei tapahdu negatiivisia seuraamuksia päätöksenteon kohteelle, olisi laissa sallittuja. Sillä ei olisi merkitystä onko päätös välivaiheessa tapahtuva pieni päätös vai suoraan valituskelpoinen päätös. Digitalisoituminen tulee yhä enemmän vaikuttamaan automaattisten päätösten tekoon, jolloin lain tarkentaminen olisi perusteltua, jottei se muodostuisi digitalisoitumisen esteeksi.

LÄHTEET

Andreasson, A., Koivisto, J. & Ylipartanen, A. 2013. Tietosuojavastaavan käsikirja. 2. painos. Helsinki: Tietosanoma Oy

Andreason, A., Riikonen, J. & Partanen, A. N.d. Osaava tietosuojavastaava. (pdf-versio). Helsinki, Tietosanoma Oy

Edilex. 2007. Tietosuojavaltuutettu tuomitsee pankkien salailun asiakkaiden luokittelusta. Julkaistu 7.6.2007. Luettu 1.11.2019. Vaatii käyttöoikeuden.

<https://www-edilex-fi.libproxy.tuni.fi/uutiset/14443?allWords=pankki+tietosuoja&offset=1&perpage=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=519331>

Eduskunta. 2019. Valiokunnan lausunto PeVL 78/2018 vp. Julkaistu 28.2.2019. Luettu 8.10.2019.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Sivut/PeVL_78+2018.aspx

Eduskunta. 2018. Hallituksen esitys HE 52/2018 vp. Julkaistu 12.4.2019. Luettu 9.10.2019.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_52+2018.aspx

Elinkeinoelämän keskusliitto. N.d. Tietopaketti yrityksille: EU:n yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki. Luettu 30.6.2019. <https://ek.fi/mita-teemme/yrityslainsaadanto/tietosuojalainsaadanto/tietopaketti-yrityksille-on-aika-valmistautua-eun-yleiseen-tietosuoja-asetukseen/>

EUR-Lex. 2016. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679. Julkaistu 27.4.2016. Luettu 4.9.2018.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>

Euroopan komissio. N.d. Onko automaattisen päätöksenteon käyttöä rajoitettu? Luettu 8.10.2019. https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/rules-business-and-organisations/dealing-citizens/are-there-restrictions-use-automated-decision-making_fi

Finanssiala. 2018. Finanssialan lausuntopyyntö VM121:00/2017. Julkaistu 25.5.2018. Luettu 8.10.2019.

http://www.finanssiala.fi/lausunnot/FA_lausunto_25052018_VM_HE_luonnos_LL_ja%20liittyvien_lakien_tietosuoja_ja_EU_saantelymuutokset.pdf

Finanssiala. 2018. Finanssialan lausuntopyyntö VM003:00/2018. Julkaistu 2.3.2018. Luettu 9.10.2019.

http://www.finanssiala.fi/lausunnot/FA_lausunto_02032018_VM_LLL_tietosuoja_ja_rahanpesumuutokset%20-%20020318.pdf

Finanssiala. 2019. Finanssialan lausuntopyyntö 07.08.2019VN/5281/2019. Julkaistu 17.9.2019. Luettu 9.10.2019.

http://www.finanssiala.fi/lausunnot/FAlausunto_17092019_OM_Yleisen_tietosuoja_asetuksen_toimivuus_ja_soveltamiskokemukset.pdf

Finanssialan keskusliitto. 2012. Luottolaitosten henkilötietojen käsittelyä koskevat käytäntösäännöt. Julkaistu 20.11.2012. Luettu 9.10.2019.
http://www.finanssiala.fi/materiaalit/Luottolaitosten_kaytannesaaannot.pdf

Finanssivalvonta. N.d. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ehkäiseminen. Luettu 7.4.2019. <https://www.finanssivalvonta.fi/vakuutus/rahanpesun-estaminen/>

Godwin, J. 1978. Murder USA: The ways we kill each other, New York, Ballantine.

Hanninen, M., Laine, E., Rantala, K., Rusi, M. & Varhela, M. 2017. Henkilötietojen käsittely - EU-tietosuoja-asetuksen vaatimukset. Helsinki: Helsingin Kamari Oy

Heino, S. 2016. Vakuutus- ja rahoitusneuvonta Fine. Täysi-ikäisen edunvalvonta. Luettu 6.10.2019. <https://www.fine.fi/media/julkaisut-2016/taysi-ikaisten-edunvalvonta.pdf>

Huhtasaari, S. 2014. Kriminologiaa ja kriminaalipsykologiaa. Julkaistu 19.2.2014. Viitattu 26.5.2019.
<https://saarahuhtasaari.vuodatus.net/lue/2014/02/rikoksentekijan-profilointi-1>

Hypo. 2017. Henkilötietojen käsittelyä finanssialalla koskevat käytäntösäännöt. Julkaistu 1.12.2017. Luettu 26.5.2019. http://www.hypo.fi/wp-content/uploads/2018/05/Finanssilala_Henkil%C3%B6tietojen-k%C3%A4sittely%C3%A4-finanssialalla-koskevat-k%C3%A4yt%C3%A4nt%C3%A4n%C3%B6t_01122017.pdf

Kalliola, J. 2018. Henkilötietoja käsittelevät sopimukset on aika laittaa kuntoon – EU:n tietosuoja-asetus tuo velvoitteita yrityksille. Julkaistu 18.5.2018. Luettu 24.9.2019. <https://koodiasuomesta.fi/henkilotietoja-kasittelevat-sopimukset-on-aika-laittaa-kuntoon-eun-tietosuoja-asetus-tuo-velvoitteita-yrityksille/>

Karhunen, J. 2015. Finanssiala. Finanssialalla on oltava oikeus henkilöstörekistereihin. Julkaistu 23.2.2015. Luettu 24.9.2019.
http://www.finanssiala.fi/uutismajakka/Sivut/Finanssialalla_on_oltava_oikeus_henkilotietorekistereihin.aspx

Kuusimaa, K. 2017. Iablogi. Kesko. Julkaistu 1.3.2017. Luettu 9.4.2019.
<https://www.iab.fi/iablogi/nakokohtia-profiloinnista-uudessa-tietosuoja-asetuksessa.html>

Laki4.fi. N.d. Ovatko vakuutus sopimukset sinulle tuttuja? Luettu 6.10.2019.
<https://www.laki24.fi/siva-vakuutus-vakuutussopimus/>

Netox. 2018. Tieto on yrityksen kalleinta varallisuutta – Miten GDPR vaikuttaa tähän? Julkaistu 23.4.2018. Luettu 7.4.2019. <https://netox.fi/2018/04/tieto-on-yrityksen-kalleinta-varallisuutta-miten-gdpr-vaikuttaa-tahan/>

Nyyssölä, M. 2018. Nyyssölä bloggaa: Profilointi ja automaattinen päätöksenteko – tietosuoja-asetuksen kummajaiset. Julkaistu 15.6.2018. Luettu 21.5.2019. <https://ek.fi/ajankohtaista/uutiset/2018/06/15/nyyssola-bloggaa-profilointi-ja-automaattinen-paatoksenteko-tietosuoja-asetuksen-kummajaiset/>

Oikeusministeriö. 2018. EU:n tietosuoja-asetus tuo uusia oikeuksia omiin henkilötietoihin 25.5.2018 alkaen. Julkaistu 16.5.2018. Luettu 4.9.2018. https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1410853/eu-n-tietosuoja-asetus-tuo-uusia-oikeuksia-omiin-henkilotietoihin-25-5-alkaen

OP Ryhmä. N.d. Henkilötieto. Luettu 9.4.2019. <https://www.op.fi/tietosuoja/henkilotieto>

OP Ryhmä. N.d. Sinun oikeutesi. Luettu 24.9.2019. <https://www.op.fi/tietosuoja/sinun-oikeutesi>

OP Ryhmä. N.d. Tietosuojaseloste. Viitattu 25.9.2019. <https://op-laskulaina.fi/terms/privacy>

Secrays. 2016. Information security. Mikä on EU:n yleinen tietosuoja-asetus? Julkaistu 30.3.2016. Luettu 30.6.2019. <https://www.secrays.com/tietosuoja palvelut/mika-on-eun-yleinen-tietosuoja-asetus/>

Tietosuojamalli. 2017. Kohde ja tavoitteet. Päivitetty 21.5.2017. Luettu 7.4.2019. <https://fakta.tietosuojamalli.fi/gdpr-asetus/1-kohde-ja-tavoitteet>

Tietosuojatyöryhmä. 2014. Lausunto 6/2014 direktiivin 95/46/EY 7 artiklan mukaisesta rekisterinpitäjän oikeutetun intressin käyttämisestä. Julkaistu 9.4.2014. Luettu 25.9.2019. https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_fi.pdf

Tietosuojavaltuutetun toimisto. N.d. Oikeus saada pääsy tietoihin. <https://tietosuoja.fi/oikeus-saada-paasy-tietoihin>

Tietosuojavaltuutetun toimisto. N.d. Rekisterinpitäjän oikeutettu etu. Luettu 24.9.2019. <https://tietosuoja.fi/rekisterinpitajan-oikeutettu-etu>

Tietosuojavaltuutetun toimisto. N.d. Rekisteröidyn suostumus. Luettu 23.9.2019. <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-suostumus>

Tietosuojavaltuutetun toimisto. N.d. Usein kysyttyä EU:n tietosuoja-asetuksesta. Luettu 31.1.2019. <https://tietosuoja.fi/gdpr>

Yle Uutiset. 2007. Pankit luokittelevat henkilöasiakkaita. Julkaistu 7.6.2007. Luettu 1.11.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-5790255>

Valtionvarainministeriö. 2009. VAHTI-lokiohje 3/2009. Julkaistu 28.4.2009. Luettu 26.9.2019.

https://www.vahtiohje.fi/c/document_library/get_file?uuid=775179cb-6c54-4dfb-b65d-e925d47c61d2&groupId=10229

Valtionvarainministeriö. VAHTI-raportti. 1/2016. Luettu 7.4.2019.

https://www.vahtiohje.fi/c/document_library/get_file?uuid=ddb05959-40d1-435f-af23-fd20fc21d63f&groupId=10229

LIITTEET

1 (2)

Liite 1. OP Muutoksenhakuohje

1 (2)

MUUTOKSENHAKUOHJAUS

Lisäselvityksen antaminen ja muut vakuutusyhtiön sisäiset oikaisukeinot

Lisäselvitystä ratkaisun perusteista ja asiaan vaikuttavista seikoista saatte ratkaisun tehneeltä käsittelijältä, jonka nimi ja puhelinnumero ovat yhtiömme päätöksessä.

Mikäli Teillä on asian ratkaisuun vaikuttavaa lisäselvitystä, pyydämme Teitä toimittamaan sen asian ratkaisulle käsittelijälle. Toimitetun lisäselvityksen perusteella asianne otetaan uuteen käsittelyyn. Tehty ratkaisu arvioidaan lisäselvityksen johdosta uudelleen ja Teille annetaan tarvittaessa uusi päätös.

Asiakasasiamieskäsittely

Mikäli olette eri mieltä yhtiömme vakuutus sopimustanne koskevasta päätöksestä, voitte saattaa asianne yhtiömme asiakasasiamiehen käsiteltäväksi. Asiakasasiamies on vakuutus sopimuskäsittelystä riippumaton ja nopein muutoksenhakukanava.

Asiakasasiamiehen osoite on:

Pohjola Vakuutus Oy
Asiakasasiamies,
Gebhardinaukio 1, 00013 OP
tai
asiakasasiamies@op.fi

Internet-sivuilla op.fi/asiakasasiamies on oikaisupyyntölomake, jonka täyttämällä ja lähettämällä voitte olla asiakasasiamiehen suoraan yhteydessä.

Asiakasasiamiehen sijasta tai jos asiakasasiamiehen päätös ei tyydytä Teitä, voitte olla yhteydessä FINE:n Vakuutus- ja rahoitusneuvontaan tai saattaa asianne suoraan jäljempänä mainittujen lautakuntien tai tuomioistuimen käsiteltäväksi.

FINEstä neuvontaa ja riidanratkaisua

FINE:n Vakuutus- ja rahoitusneuvonta antaa maksutta riippumattomia neuvoja ja opastusta asiakkaille. FINE:n Vakuutus- ja rahoitusneuvonta ja Vakuutuslautakunta antavat myös ratkaisusuosituksia riita-asioihin. FINE ei käsittele riitaa, joka on vireillä tai käsitelty kuluttajariitalautakunnassa tai tuomioistuimessa.

FINE:n yhteystiedot ovat:

FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta
Porkkalankatu 1
00180 Helsinki
puhelin (09) 685 0120
www.fine.fi

Helpoimmin asian saa vireille sähköisellä yhteydenottolomakkeella osoitteessa <https://www.fine.fi/tunnistaudu.html>.

Laatija	Postiosoite	Palvelunumero	Internet
Pohjola Vakuutus Oy	00013 OP	0303 0303	op.fi
Pohjola Vakuutus Oy, Y-tunnus 1458359-3, Gebhardinaukio 1, 00013 OP, kotipaikka Helsinki			
Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen, Y-tunnus 0196741-6, Gebhardinaukio 1, 00013 OP, kotipaikka Helsinki			
A-Vakuutus Oy, Y-tunnus 1715947-2, Gebhardinaukio 1, 00013 OP, kotipaikka Helsinki			

Kuluttajariitalautakunta

Teillä on oikeus pyytää lausuntoa myös kuluttajariitalautakunnalta. Lautakunta antaa lausuntoja, jotka ovat ratkaisuosituksia. Lausuntoa voi pyytää vapaamuotoisella kirjeellä. Kuluttajariitalautakunta ei käsittele riitaa, joka on vireillä tai käsitelty FINEn Vakuutuslautakunnassa tai tuomioistuimessa. Ennen asian viemistä kuluttajariitalautakunnan käsittelyyn Teidän tulee olla yhteydessä maistraattien kuluttajaneuvontaan (www.kuluttajaneuvonta.fi).

Kuluttajariitalautakunta
PL 306
00531 Helsinki
Puhelin 010 366 5200
www.kuluttajariita.fi

Tuomioistuinkäsittely

Ratkaisuun tyytymätön asianosainen voi saattaa asian käräjäoikeuden ratkaistavaksi riippumatta siitä, onko hän pyytänyt edellä mainitun lautakunnan ratkaisuositusta vai ei. Kanne voidaan nostaa asianosaisen Suomessa olevan kotipaikan tai vahinkopaikan käräjäoikeudessa taikka vakuutusyhtiön kotipaikan käräjäoikeudessa. Mahdollinen lautakuntaratkaisu ei sido tuomioistuinta.

Kanne käräjäoikeudessa on nostettava vakuutusyhtiötä vastaan kolmen (3) vuoden kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut kirjallisen tiedon vakuutusyhtiön päätöksestä ja sanotusta määräajasta.